

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

„ÚZEMNÝ PLÁN OBCE KOŠKOVCE“

***v rozsahu podľa prílohy č. 5 zákona č. 24/2006
o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
v znení neskorších predpisov***

Marec 2024

Obsah:

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie
2. Sídlo
3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje právneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávami krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie:

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii

1. Názov
2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie, parcelné číslo)
3. Dotknuté obce
4. Dotknuté orgány
5. Schvaľujúci orgán
6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda – záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber
2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie
3. Suroviny – druh, spôsob získavania
4. Energetické zdroje – druh, spotreba
5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

II. Údaje o výstupoch

1. Ovzdušie – hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií
2. Voda – celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, ČOV), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania
3. Odpady – celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi
4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita)
5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné, zdroj a intenzita)
6. Doplňujúce údaje (významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia – podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie – inžinierskogeologické vlastnosti, geodynamické javy, ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery, stav znečistenia horninového prostredia
2. Klimatické pomery
3. Ovzdušie (stav znečistenia ovzdušia)
4. Vodné pomery – povrchové vody, podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd
5. Pôdne pomery – kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd

6. Fauna a flóra – charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov
7. Krajina – štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana, ekologická stabilita
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (chránené územia národnej siete, chránené územia sústavy NATURA 2000, chránené vodohospodárske oblasti), územný systém ekologickej stability
9. Obyvateľstvo – demografické údaje, sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi)
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo – počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce, iné vplyvy
2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery
3. Vplyvy na klimatické pomery
4. Vplyvy na ovzdušie
5. Vplyvy na vodné pomery
6. Vplyvy na pôdu
7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy
8. Vplyvy na krajinu – štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny
9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability
10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská
11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality
12. Iné vplyvy
13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracovávaní správy o hodnotení

VIII. Všeobecné záverečné zhrnutie

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpísom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie: **Obec Koškovce**
2. Sídlo: Koškovce 11, 067 12 Koškovce
3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje právneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávami krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii a miesto na konzultácie:

Obstarávateľ: Obec Koškovce, okres Humenné

Zastúpený starostom obce: **Mgr. Marcel Ciklaminy**

Obecný úrad Koškovce, Koškovce 11, 067 12 Koškovce

Kontakt: 0905 479 152, starosta@koskovce.sk

057/77 97 128, podatelna@koskovce.sk

Osoba s odb.spôsobilosťou na obstarávanie ÚPD: Ing.arch. Stanislav Imrich

Kontakt: mobil: 0917 566 851, e-mail: stanimsro@gmail.sk

Spracovateľ: Ateliér URBEKO s.r.o., Konštantínova 3, 080 01 Prešov,

051/77 220 71, 0905 371 634, e-mail: urbeko.urbeko@gmail.com

Miesto na konzultácie: dtto

Hlavný riešiteľ: Ing.arch. Vladimír Ligus, AA SKA č.1129

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii

1. **Názov:** Územný plán obce Koškovce – návrh.
2. **Územie:** Prešovský kraj, okres Humenné, obec Koškovce, katastrálne územie Koškovce, číslo k.ú. 827681.
3. **Dotknuté obce:** Hankovce, Vyšné Ladičkovce, Hrabovec nad Laborcom, Zbudské Dlhé, Jabloň, Dedačov.
4. **Dotknuté orgány:**
 - Okresný úrad Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, odd. ochrany prírody a vybraných zložiek ŽP kraja, Námestie mieru 3, 080 01 Prešov
 - Okresný úrad Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky, Námestie mieru 3, 080 01 Prešov
 - Okresný úrad Humenné, odbor starostlivosti o životné prostredie, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
 - Okresný úrad Humenné, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
 - Okresný úrad Humenné, pozemkový a lesný odbor, Mierová 4, 066 01 Humenné
 - Krajský pamiatkový úrad, Hlavná 115, 080 01 Prešov
 - Úrad Prešovského samosprávneho kraja, odbor regionálneho rozvoja, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov
 - Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Humennom, Ul.26.novembra 2/1507, 066 18 Humenné
 - Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Humennom, Kudlovská 172, 066 01 Humenné
 - Obvodný banský úrad Košice, Timonova 23, 045 57 Košice
 - Slovenský pozemkový fond, Regionálny odbor Humenné, Námestie slobody 13/25, 066 01 Humenné
 - Dopravný úrad, Divízia dráh a dopravy na dráhach, Štefánikova ul. 60, 041 50 Košice

5. **Schvaľujúci orgán:** Obecné zastupiteľstvo Koškovce.

6. **Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice:**

Riešené katastrálne územie leží mimo dosahu štátnych hraníc Slovenskej republiky. Vplyvy návrhov obsiahnutých v návrhu územného plánu obce Koškovce ani geograficky, ani nijakým iným spôsobom nepresahujú štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda – záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.

V riešenom území sa (vzhľadom aj k typu krajiny) nevyskytujú pôdy 1. až 4. bonitnej triedy. Z celkovej rozlohy katastrálneho územia obce Koškovce (1171 ha) 858 ha zaberá lesná pôda a 234 ha pôda poľnohospodárska, z nej orná pôda zaberá len 84 ha.

Pre navrhovanú výstavbu rodinných a bytových domov predovšetkým v extraviláne (v okrajových častiach obce) územný plán navrhuje záber pozemkov pôvodne využívaných ako poľnohospodársky pôdny fond v lokalitách Polštvrtky, Pod Dielikom a pod Hankovou. Výstavba rodinných domov v pôvodnej časti obce sa bude rozvíjať na voľných plochách s využívaním nezastavaných prieluk a nadmerných záhrad. Okrem výstavby rodinných domov na nových plochách bude prebiehať prestavba schátralých a nevyhovujúcich objektov.

Návrh územného plánu vyhodnotenie perspektívneho záberu PPF podá formou samostatnej prílohy.

Nenavrhuje sa nijaký záber lesného pôdneho fondu.

2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.

V obci je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je súčasťou Východoslovenskej vodárenskej sústavy. Zdrojom pitnej vody je vodárenský zdroj VN Starina. Katastrom obce pozdĺž cesty II. triedy prechádza prírodný vodovodný rad privádzajúci pitnú vodu z Vodárenskej nádrže Starina, z prírodného radu je obec napojená prostredníctvom privádzajúceho potrubia, rozvádzacím potrubím je jednotlivými vetvami pitná voda privedená k spotrebiteľom v obci.

Vodovod v obci je v správe Východoslovenskej vodárenskej sústavy a.s. Košice, závodu Humenné.

Hospodársky dvor pôvodného poľnohospodárskeho družstva má vybudovaný vlastný úžitkový vodovod, zdroj vody v ňom je vlastný zo studne vybudovanej pri rieke Laborec.

Existujúci verejný vodovod zabezpečuje pitnú aj úžitkovú vodu v potrebnom množstve a tlaku pre zásobovanie existujúcej aj navrhovanej zástavby v obci v celom návrhovom období do roku 2050.

Obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu, má však už vybudovanú čistiareň odpadových vôd pre 400 ekvivalentných obyvateľov. Stoková sieť je vyprojektovaná.

3. Suroviny – druh, spôsob získavania

V katastrálnom území obce Koškovce sa nenachádzajú dobývacie priestory nerastov a hornín, nie sú vytýčené chránené ložiskové územia, ani prieskumné územia.

4. Energetické zdroje – druh, spotreba

Obec Koškovce je na elektrickú energiu napojená zo vzdušnej siete 22 kV z linky č.199 vedenej vo východnej časti obce. V súčasnom období je elektrická energia distribuovaná prostredníctvom vzdušných NN vedení od trafostaníc a z väčšej časti zrekonštruovaných prípojek. Väčšina trafostaníc v obci je v správe VSE a sú určené pre maloodber, pri hospodárskom dvore sú trafostanice určené pre podnikateľský sektor.

Celkový inštalovaný príkon trafostaníc pre bývanie a vybavenosť v obci je 820 kVA, na území obce celkovo 970 kVA. Sekundárna sieť ústiaca z transformačných staníc je po ich zrekonštruovaní na celom území v dobrom stave. Verejné osvetlenie je riešené úspornými svietidlami, osadenými na podperných bodoch nízkonapäťovej siete.

Spoje a telekomunikačné zariadenia: Obec je na pevnú telefónnu sieť napojená z ATÚ Slovak Telecomu, územie obce je pokryté signálom mobilných operátorov.

Obecný rozhlas je ovládaný z ústredne umiestnenej v budove obecného úradu.

Obec Koškovce je plynofikovaná, zemný plyn sa využíva na varenie, vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody, miestami sa využíva aj palivové drevo. Plyn sa privádza stredotlakým potrubím z Humenného, v obci sú vybudované distribučné plynovody vedené vo verejných priestranstvách, v okrajoch miestnych komunikácií a v chodníkoch.

Nie je a nenavrhuje sa žiadny systém centrálného zásobovania teplom.

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Dopravne je územie obce prístupné z juhu a zo severu cestou II. triedy Humenné – Medzilaborce – Čertizné, štátna hranica.

Z juhu je napojenie významnejšie od mesta Humenné, ktoré je zároveň miestom napojenia na cestu I/74 hlavnou dopravnou osou - cestou II.triedy č. 559 Humenné – Medzilaborce (tvorí prietah obcou) a

regionálnou železničnou traťou ŽSR č. 191 Humenné – Medzilaborce – Palota – hraničný prechod do Poľska (prístup k nadradenej cestnej sieti, k pracovným príležitostiam a občianskej vybavenosti v okresnom meste).

Podľa územného plánu a Generelu dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja na súčasnú trasu cesty II/559 sa na južnom okraji katastra obce napojí plánované preloženie cesty II. triedy - východného cestného obchvatu susednej obce Hankovce. Súčasná cesta II. triedy v úseku Hankovce – Medzilaborce bude zmodernizovaná, bude plniť funkciu zbernej cesty.

Súčasťou tohto nadradeného dopravného systému je aj cesta III/3485 vedúca od železničnej stanice Koškovce po napojenie na cestu II/559 pri ČS PHM Koškovce.

V zastavanom území obce cesta II/559 v prietahu obcou, cesta III/3485 a miestna cesta vedúca z križovatky pri obchode okolo kostola cez železničné priecestie ku MŠ tvoria základný komunikačný systém obce (pripájajú sa na ňu ostatné miestne obslužné komunikácie).

Existujúcu cestnú sieť dopĺňa niekoľko teraz nevyhovujúcich križovatiek s nedostatočným rozhľadom.

Z hľadiska územného plánu a dopravného systému sú navrhované parkoviská pri zariadeniach občianskej vybavenosti (v centre obce pri obecnom úrade, cintoríne, železničnej zastávke, obchode, zdravotnom stredisku a ihrisku).

V rámci hromadnej verejnej dopravy sa táto zabezpečuje prímestskými linkami regionálneho autobusového dopravcu vedenými cestami II. a III. triedy. V zmysle návrhu územného plánu je potrebné vybudovať otočku a autobusovú zastávku pri železničnej zastávke, tiež prebudovať existujúce autobusové zastávky formou zastávkových ník, spevneného nástupiska a prístreškov.

Na verejné cesty a miestne komunikácie v obci nadväzujú účelové poľnohospodárske a lesné cesty (s možnosťou doplnkovej rekreačnej funkcie pre vedenie turistických a cyklistických trás).

Pozdĺž ciest II. a III. triedy a všetkých miestnych ciest je potrebné vybudovať minimálne jednostranné pešie chodníky. Navrhujú sa úpravy verejných priestranstiev a vybudovanie samostatného pešieho chodníka súbežne so železničnou traťou (absencia miestnej cesty s chodníkom) a samostatného pešieho chodníka po pravobrežnej protipovodňovej hrádzi v úseku od mosta na ceste II. triedy po železničné priecestie pri cintoríne.

Návrh územného plánu navrhuje vytvoriť sieť značkových turistických trás v západnej aj východnej časti katastra za účelom sprístupnenia atraktívnych miest v katastri obce a spájania Koškovíc s obcami bez priameho cestného spojenia a cyklistických komunikácií, dotýka sa vylepšenia podmienok v súvislosti so železničnou dopravou a integrovanou osobnou dopravou.

II. Údaje o výstupoch

1. Ovzdušie – hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.

V katastrálnom území obce Koškovce nie je zriadená monitorovacia stanica kvality ovzdušia, preto nie je možné uviesť presné hodnoty imisného znečistenia ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami.

Polutanty pochádzajú predovšetkým z mobilných zdrojov znečistenia, t.j. predovšetkým z motorových vozidiel cestnej dopravy, ale aj železničnej dopravy.

Cesta II. triedy prechádzajúca obcou je pomerne málo dopravne zaťažená, intenzita dopravy bude v budúcom období rásť, ale znečisťovanie ovzdušia nebude rásť vďaka prísnejším emisným normám a elektrifikácii dopravy.

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú významné stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia. Podstatné je, že riešené územie sa nachádza v relatívnom dosahu priemyselnej aglomerácie Vranov nad Topľou - Strážske – Humenné – Snina.

2. Voda – celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, ČOV), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.

Obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu, má vybudovanú čistiareň odpadových vôd, má vyprojektovanú gravitačnú stokovú sieť (obec opakovanne žiada o finančné prostriedky na jej výstavbu). Stoková sieť bude zaústená do čistiarne odpadových vôd Koškovce. Vyčistené splaškové vody z čistiarne odpadových vôd sú odtokovým potrubím vyúsené do recipientu, ktorým je rieka Laborec.

Odvedenie povrchových dažďových vôd z miestnych ciest a ciest II. a III. triedy je riešené systémom otvorených priekop a rigolov vedených pozdĺž miestnych ciest. V stiesnených pomeroch sa navrhuje odvedenie dažďových vôd dažďovou kanalizáciou.

3. Odpady – celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.

Celkové množstvo odpadov v roku za obec nie je známe. Všetky rodinné domy a zariadenia občianskej vybavenosti budú vybavené 110 l smetnými nádobami na zmesový odpad, bude zabezpečený aj zber

triedeného odpadu. Vývoz domového odpadu bude zabezpečovať zmluvný vývozca v súlade so schváleným všeobecne záväzným nariadením obce o odpadoch. Tekuté odpady budú odvedené verejnou kanalizáciou do ČOV. Biologické odpady, najmä odpady zo zelene, budú reciklované kompostovaním. Na kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu v zmysle zákona č.223/2001 Z.z. o odpadoch bude zriadené kompostovisko a na zber triedeného odpadu zberný dvor vedľa areálu ČOV.

4. Hluk a vibrácie

Hlukom z dopravy sú zasiahnuté domy vybudované v obci pozdĺž prieťahu cesty II. triedy.

Zdroj možných vibrácií sa v riešenom území nevyskytuje.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Riešené územie spadá do plôch nízkeho až stredného radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia. Do návrhu stavieb v takom území je potrebné zapracovať opatrenia proti prenikaniu radónu do priestorov určených na užívanie obyvateľmi a jeho zhromažďovaniu v budovách.

6. Doplnujúce údaje (významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)

Významné terénne úpravy v katastrálnom území obce sa realizovali v rokoch 2019 – 2020 v súvislosti s výstavbou prepojovacieho vysokotlakového plynovodu DN 1000 Poľsko – Slovensko (na území Slovenska v línii Palota – Medzilaborce /-Koškovce/- Chlmec).

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Katastrálne územie obce Koškovce sa administratívne nachádza v okrese Humenné v Prešovskom kraji. Katastrálnymi hranicami je vymedzené katastrálne územie vo výmere 1171,0 ha, zároveň je vymedzené voči susedným šiestim katastrálnym územiám – Hankovce, Vyšné Ladičkovce, Hrabovec nad Laborcom, Zbudské Dlhé, Jabloň a Dedačov.

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia – podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie – inžinierskogeologické vlastnosti, geodynamické javy, ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery, stav znečistenia horninového prostredia

Geologická charakteristika riešeného územia.

Katastrálne územie obce Koškovce je budované geologicky rôznymi treťohornými súvrstviami paleogénu (flyš) a geologicky mladými kvartérnymi sedimentmi.

Sídlo (obec Koškovce) je položené viacmenej v strednej časti katastra po pravej strane určujúcej hydrologickej osi, ktorú tvorí rieka Laborec; je položené na pravostrannej terase nivy Laborca medzi tokom Laborca a lesnato-lúčnym masívom kót Jašov (418) – Hrišov (447). Väčšina zastavaného územia Koškoviec z geologického hľadiska leží na kvartérnych holocénnych fluviálnych sedimentoch riečnej nivy Laborca a len malá časť zastavaného územia leží na pevnejšom podklade treťohorného flyšového pásma (pleistocénno-holocénne deluviálne sedimenty, tvorené hlinou, ílovitou hlinou, miestami s úlomkami hornín).

Terciér (treťohory) vo flyšovom vývoji vystupuje jednak v západnej časti katastrálneho územia obce a jednak v jeho východnej časti.

Západnú časť flyšového pásma tvorí masív kót Jašov (418) – Hrišov (447), východnú časť flyšového pásma tvorí masív Baková (340). Sú budované pomerne pestrou geologickou stavbou horninami magurského príkrovu račianskej a čiastočne severnej časti bystrickej jednotky, dominantne tzv. belovežského súvrstvia mladšieho paleocénu až stredného eocénu (ílovce až ílovité bridlice s pieskovcovými polohami).

V riešenom katastri v oboch celkoch príkrovovej stavby, t.z. v západnej a východnej, sa vyskytujú enklávy pleistocénnych – holocénnych polygenetických deluviálnych sedimentov, v prostredí ktorých sa vyskytujú buď hliny, ílovité hliny, miestami s úlomkami hornín alebo sedimenty hlinito-kamenité až kamenité.

Väčšina týchto enkláv disponuje predovšetkým potenciálnymi svahovými poruchami (zosuvmi), t.z., že uvedené enklávy nie sú vhodné pre akúkoľvek stavebnú činnosť.

Rovnako pre akúkoľvek stavebnú činnosť nie je vhodný krajinný priestor položený v juhozápadnej časti riešeného katastra - niva vodného toku Krosná (pravostranný prítok Laborca); aj tu sa vyskytujú enklávy deluviálnych sedimentov s reálnymi, i predpokladanými svahovými poruchami. Priestor je tu budovaný vápnitými ílovcami a prachovcami s pieskovcovými polohami flyšového pásma magurského príkrovu račianskej jednotky.

Mladšie kvartérne (štvrtohorné) sedimenty sú reprezentované postupne pleistocénnymi až holocénnymi (geologicky súčasnými) fluviálnymi (riečnymi) usadeninami. S výnimkou južnej časti nivy Laborca v riešenom katastri celý úsek nivy Laborca a jeho pravostranného prítoku Krosná budujú štvrtohorné i súčasné sedimenty riečného pôvodu (fluviálne): povodňové piesčité a ílovité hliny, piesok a hlinitý štrk riečnych nív.

V južnej časti riešeného katastra v nive Laborca sa vyskytujú „kvalitnejšie“ riečne sedimenty – štrk a piesok tzv. korytovej fácie riečnych nív.

Je potrebné v súvislosti s riečnou nivou uviesť, že na sútoku Laborca s Veským potokom, tiež v krátkom úseku s Výravou a ďalšími malými ľavostrannými bezmennými prítokmi a tiež v jednom prípade na sútoku vodného toku Krosna s malým bezmenným pravostranným prítokom sa vyskytujú kvartérne, tzv. proluviálne sedimenty náplavových kužeľov (hlina a piesčitá hlina, miestami hlinitý štrk); sú to tiež prvky málo stabilné až nestabilné.

Ložiská nerastných surovín. V riešenom území sa nenachádzajú dobývacie priestory, ani prieskumné alebo chránené ložiskové územia, ani zistené výhradné ložiská nerastov v zmysle banského zákona.

Inžiniersko-geologické vlastnosti riešeného územia. Z hľadiska príslušnosti k inžiniersko-geologickým regiónom riešené územie patrí do regiónu karpatského flyšu.

Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie sú v území identifikované dva rajóny: rajón kvartérnych sedimentov - subrajón údolných riečnych náplavov (niva Laborca) a rajón pieskovcovo-zlepcových hornín (ostatné územie katastra Koškoviec).

Odolnostný potenciál hornín vo vzťahu k inžiniersko-geologickej rajonizácii sa markantne prejavuje v obraze krajiny, jej morfológii a vo vlastnostiach geodynamických javov, predovšetkým zosuvov.

Stav znečistenia horninového prostredia.

Znečistenie horninového prostredia nie je evidované. Stupeň znečistenia riečnych usadenín je udávaný hodnotou 0,0, t.z. bez znečistenia (Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 1. vyd., 2002).

Geodynamické javy (zosuvy, seizmicita, erózia).

Zosuvy. Riešené územie leží v zóne silnej náhynosti na zosúvanie, s možnosťou rozšírenia existujúcich svahových deformácií a prípadným vznikom ďalších v okolí zaregistrovaných zosuvov. Zaznamenané zosuvy sú identifikované v deluviálnych sedimentoch západne a východne od obce Koškovce na paleogéne, väčšinou v súčasných lesných komplexoch.

Seizmicita. Z hľadiska ohrozenia územia seizmicitou sa v katastrálnom území Koškoviec maximálna makroseizmická intenzita pohybuje pri hodnote 5 - 6° EMS-98. Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží (pre 90 % pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov, t.z. pre periódu návratnosti 475 rokov) sa pohybuje v intervale 1,00 – 1,29 m.s⁻².

Erózia. Aktuálna vodná erózia pôdy sa v oblasti nivy Laborca pohybuje v kategórii „slabá“ až „stredne silná“, v ostatnom území „žiadna“ až „nepatrná“.

Potenciálna vodná erózia podľa Wischmeiera a Smitha je v území „silná“ až „veľmi silná“.

Potenciálna vodná erózia pôdy podľa Frewerta, Zdražila a Stehlíka je „silná“.

Geomorfologické pomery

V geomorfologickom členení riešené územie patrí do provincie Východné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Východné Karpaty, oblasti Nízke Beskydy, celku Laborecká vrchovina.

Geologická stavba v rozhodujúcej miere predurčovala aj morfológické a morfometrické pomery v riešenom území. V základnej morfoštruktúre „zlomovo-vrásové štruktúry flyšových Karpát“, v rámci nej v „morfoštruktúrnej transverzálnej depresii Nízkych Beskýd“, zo základných typov erózno-denudačného reliéfu tu vystupuje reliéf rovín a nív (v nive Laborca), západne a východne od nivy Laborca reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín (masív kót Jašov (418) – Hrišov (447) a Baková (340). Z vybraných tvarov reliéfu v území v nive Laborca vystupujú „riečne terasy vysoké“ (napr. zastavané územie obce Koškovce) a „hlboké „V“ doliny bez nivy alebo so slabo vyvinutou nivou“ (údaj sa týka údolia napríklad vodného toku Krosna).

2. Klimatické pomery – zrážky (napr. priemerný ročný úhrn časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh)

Klimatické pomery sú všeobecne výrazne ovplyvňované členitosťou územia, výškovou zonálnosťou a orientáciou voči svetovým stranám.

Riešené územie patrí do teplej oblasti s priemerne 50 a viac letnými dňami v roku (s denným maximom teploty vzduchu $\geq 25^{\circ}\text{C}$), klimatického okrsku T7, ktorý je teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou.

Ďalšie približné hodnoty:

Priemerná ročná teplota vzduchu (mer.st. Kamenica nad Cirochou): $6 - 8^{\circ}\text{C}$, v posledných rokoch sa udáva $8,6^{\circ}\text{C}$.

Priemerná teplota vzduchu v januári (mer.st. Kamenica nad Cirochou): $- 3,6^{\circ}\text{C}$.

Priemerná teplota vzduchu v júli (mer.st. Kamenica nad Cirochou): $18,2^{\circ}\text{C}$, v posledných rokoch je udávaná priemerná maximálna teplota vzduchu na hodnote 19°C , najchladnejší je január s dosahovanou priemernou teplotou vzduchu $-2,9^{\circ}\text{C}$.

Priemerný ročný počet letných a zimných dní (mer.st. Kamenica nad Cirochou): 51/120.

Priemerné ročné úhrny zrážok – medzi 600 – 700 mm.

Absolútne maximum mesačných a denných úhrnov zrážok – mesačné medzi 250 – 350 mm, denné (mer.st. Kamenica nad Cirochou) 67,0 mm.

Počet dní so snehovou pokrývkou: medzi 60 – 80, v geograficky širšom priestore v nižších polohách menej ako 60 dní, vo vyšších polohách 90 – 105 dní.

Úhrny zrážok v januári: medzi 30 – 40 mm.

Úhrny zrážok v júli: medzi 80 – 100 mm.

Priemerné mesačné – ročné úhrny zrážok, namerané na meteorologickej stanici v Koškovciach v jednotlivých mesiacoch roka sú takéto: 42,9 – 41,9 – 43,4 – 50,6 – 78,3 – 88,2 – 102,9 – 78,9 – 75,0 – 54,1 – 52,0 – 53,1, rok 761,3 mm (merané v období 1981 – 2010).

Hmly: Na hranici oblasti nížin so zníženým výskytom hmiel s priemerným ročným počtom dní s hmlou 20 – 45, resp. údolia rieky Laborec s priemerným počtom dní s hmlou 60 – 85.

Veternosť: V širšom riešenom území (meracia stanica Kamenica nad Cirochou) prevláda severozápadné prúdenie vzduchu, bezvetrie pripadá priemerne na 40 dní.

Zaťaženie územia prízemnými inverziami: Priemerné inverzné polohy.

Poznámka: V súvislosti s klimatickými zmenami, zaznamenávanými v posledných rokoch môžu sa niektoré údaje diferencovane líšiť od uvedenej charakteristiky klimatických pomerov.

3. Ovzdušie (stav znečistenia ovzdušia)

V katastrálnom území obce Koškovce nie je zriadená monitorovacia stanica kvality ovzdušia, preto nie je možné uviesť presné hodnoty imisného znečistenia ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami.

Polutanty pochádzajú predovšetkým z mobilných zdrojov znečistenia, t.z. z motorových vozidiel cestnej dopravy, resp. železničnej dopravy.

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú významné stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia. Podstatné je, že riešené územie sa nachádza v blízkej alebo relatívne blízkej vzdialenosti od významných zdrojov znečistenia na regionálnej, resp. republikovej úrovni (aglomerácia miest Vranov nad Topľou, Strážske, Humenné, Snina).

Priemerné ročné koncentrácie NO_2 sa v katastrálnom území obce Koškovce môžu pohybovať v intervale okolo 15 mikrogramov. m^{-3} . Priemerná ročná depozícia dusíka (NO , NO_2 a ich oxidačných produktov) emitovaného z domácich a zahraničných zdrojov sa pohybuje v intervale od 600 do 700 mikrogramov. m^{-2} (údaje pochádzajú z rokov 1995 – 1999). Z domácich zdrojov sa na koncentrácii NO_2 podieľali, resp. podieľa predovšetkým aglomerácia Vranov nad Topľou - Strážske – Humenné – Snina (Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002).

Priemerné ročné koncentrácie SO_2 sa tu môžu pohybovať v intervale od 7 do 15 mikrogramov. m^{-3} . Priemerná ročná depozícia síry (SO_2 a síranov) emitovanej z domácich a zahraničných zdrojov sa môže pohybovať v intervale od 1 500 do 2 000 mikrogramov. m^{-2} (údaje pochádzajú z rokov 1995 – 1999). Z domácich zdrojov sa na koncentrácii NO_2 podieľali, resp. podieľa predovšetkým aglomerácia Vranov nad Topľou - Strážske – Humenné – Snina (Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002).

4. Vodné pomery – povrchové vody, podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd

Povrchové vody. Z hľadiska hydrogeografického členenia riešené územie katastra obce Koškovce patrí k úmoriu Čierneho mora, zbernej oblasti rieky Tisy, povodia Laborca.

Územie je súčasťou hlavného hydrogeologického regiónu: „97 – paleogén a kvartér povodia Laborca po Brekov a mezozoikum Humenských vrchov“, ovplyvňujúceho do istej miery kvantitu i kvalitu povrchových i podzemných vôd riešeného i širšieho územia. Určujúcim typom priepustnosti v horninách je tzv. puklinová priepustnosť.

Najvýznamnejším hydrogeologickým kolektorom sú pieskovce vyšších polôh a štrky nivy Laborca, kvantitatívna charakteristika prietočnosti a hydrogeologická produktivita u pieskovcov je mierna, u štrkov vysoká.

Riešené územie je situované v oblasti, kde priemerný ročný špecifický odtok dosahuje hodnoty do $10 \text{ l.s}^{-1}.\text{km}^{-2}$, maximálny špecifický odtok s pravdepodobnosťou opakovania raz za 100 rokov hodnoty medzi 1,4 až $1,8 \text{ m}^3.\text{s}^{-1}.\text{km}^{-2}$ a minimálny špecifický odtok 364 denný nad $0,5 \text{ l.s}^{-1}.\text{km}^{-2}$.

Z hľadiska typu režimu odtoku riešené územie patrí do oblasti vrchovinno-nízinnej s dažďovo-snehovým typom odtoku v mesiacoch s týmito základnými hydrologickými charakteristikami: akumulácia v mesiacoch december až február (vrátane), vysoká vodnosť v mesiacoch marec až apríl, najvyšší priemerný mesačný prietok v marci, najnižší priemerný mesačný prietok v septembri. Tzv. podružné zvýšenie vodnosti je výrazné.

Hlavnou hydrologickou osou riešeného územia je rieka Laborec, pretekajúca viacmenej stredom katastra zo severu na juh, na jej pravej strane vznikla, rozvíjala a rozvíja sa obec. Hydrologickú sieť katastra dopĺňa na juhozápade ešte úsek pravostranného prítoku Laborca – vodný tok Krosna s tromi ľavostrannými krátkymi prítokmi bezmenných potokov (v katastri riešeného územia), prameniach južne od kóty Jašov (418), a jeden menší miestny vodný tok prameniaci východne od kóty Jašov (418) – všetky tieto malé vodné toky sú pravostannými prítokmi Laborca. Vo východnej časti riešeného katastra významnejší ľavostranný prítok Laborca tvorí Veský potok, prameniaci v katastri obce Dedačov a v krátkom úseku vodný tok Výrava, vlievajúci sa do Laborca v severnej hraničnej časti riešeného katastra.

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že katastrálne územie Koškovce je priemerne bohaté na povrchové tečúce vody.

V riešenom území rieka Laborec je evidovaná ako „vodohospodársky významný tok“. V relatívnej blízkosti riešeného katastra medzi vodohospodársky významné toky sú zaradené viaceré toky: riečka Uda, Ľubiška a Výrava.

Kategória vodárenských tokov v riešenom území absentuje. Z hľadiska začlenenia do tried kvality povrchových vôd voda rieky Laborec patrí do skupiny „silne znečistených“ (aspekt kyslíkového režimu a biologických ukazovateľov), z hľadiska základných fyzikálno-chemických ukazovateľov do skupiny čistých vôd.

Podzemné vody. Riešené územie je súčasťou hydrogeologického rajónu QPM 097. V tomto rajóne využiteľné množstvo podzemných vôd v nive Laborca sa pohybuje v hodnotách $2,00 - 4,99 \text{ l.s}^{-1}.\text{km}^{-2}$, v krajine mimo nivy v hodnotách $0,20 - 0,49 \text{ l.s}^{-1}.\text{km}^{-2}$.

Územie (aj zo širšieho geografického ponímania) má malé zásoby podzemnej vody, čo vyplýva z hydrogeologických pomerov paleogénu. V porovnaní s paleogénom významnejšie sú zásoby kvartéru, naviazané na kolektor aluviálnych a terasových štrkov, piesčitých štrkov a pieskov v nive Laborca.

V katastrálnom území Koškoviec nie sú umiestnené „využívané podzemné zdroje vôd“.

Zdroje geotermálnych vôd aktuálne nie sú, takisto nie sú evidované prírodné liečivé zdroje a prírodné zdroje minerálnych stolových vôd, ani banské vody.

Znečistenie podzemných vôd (v geograficky mierne širšom okolí Koškoviec) dosahuje strednú úroveň, miestami vysokú, ale aj nízku.

5. Pôdne pomery – kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd

Pôdne typy. V katastrálnom území obce Koškovce prevládajú najmä fluvizeme a kambizeme.

Fluvizeme - pôdy na riečnych naplaveninách a v povodňových zónach – pochádzajú z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov. V riešenom katastri sa vyskytujú v nive a terasách Laborca.

Kambizeme prevažne nasýtené sú v katastri Koškoviec zastúpené dvoma typmi pôd:

Kambizeme modálne a kultizemné nasýtené, pochádzajúce zo zvetralín pieskovcovo-ílovcových hornín flyšu a kambizeme prevažne nasýtené, pochádzajúce zo zvetralín rôznych hornín. Oba typy sa vyskytujú v západnej časti katastra, t.z. západne od nivy Laborca.

Vo východnej časti riešeného katastra, t.z. východne od nivy Laborca, sa vyskytujú kambizeme pseudoglejové kyslé, pochádzajúce zo zvetralín rôznych hornín.

Bonita pôd. V rámci poľnohospodárskej pôdy sa bonitované pôdno-ekologické jednotky zaradené do 1. – 4. kvalitatívnej skupiny v katastrálnom území Koškovce nevyskytujú.

Stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.

Kontaminácia pôd. V riešenom katastri sa vyskytujú relatívne čisté pôdy. Riešené územie spadá do stredného rizika kontaminácie, odporúčané je obmedzené využívanie, spočívajúce v preferovaní trvalých trávnych porastov, v ekologickom hospodárení, v neodporúčaní pestovania plodín veľmi citlivých na príjem ťažkých kovov.

Odolnosť proti kompácii. Pôdy vo východnej časti a západnej časti riešeného katastra (východne a západne od nivy Laborca) disponujú slabou odolnosťou, fluvialne pôdy v nive Laborca slabou až strednou odolnosťou.

Odolnosť proti intoxikácii. Proti intoxikácii pôd tzv. kyslou skupinou rizikových kovov je v celom riešenom priestore slabá, odolnosť proti intoxikácii alkalickou skupinou rizikových kovov je silná.

Náchylnosť pôd na acidifikáciu (okysľovanie). V riešenom katastri sa prevažne vyskytujú pôdy slabo náchylné na acidifikáciu, v nive Laborca pôdy náchylné na acidifikáciu (na minerálne chudobných substrátoch).

6. Fauna a flóra – charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov

Flóra a chránené druhy flóry.

Fytogeografické začlenenie. Podľa fytogeografického členenia (Futák, 1980) riešené územie patrí do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), obvodu východobeskydskej flóry (Beschidicum orientale), okresu Nízke Beskydy.

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) plošne rozhodujúca rozloha územia patrí do bukovej zóny, flyšovej oblasti, okresu Laborecká vrchovina.

Lesy. Lesy v katastrálnom území Koškovce sa nachádzajú na západe a na východe riešeného územia. Hranicu medzi oboma celkami katastra tvoria rieka Laborec s prirodzenou nivou, zastavané územie obce vrátane príľahlých záhrad, enklávy ornej pôdy, lúčno-pasienkové priestory a dopravné komunikácie (hlavný cestný ťah a železnica). Lesy vystupujúce na západe i východe katastra sú viacmenej kompaktné – v masíve Jašov (418) – Hrišov (447) na západe a v masíve Baková (340) – Ostrý vrch (381) na východe katastra.

Lesy, aj pôvodné a teda odlesnené, t.z. poľnohospodárske plochy v území z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie (vegetácia, ktorá by pretrvávala nezmenená ľudskou činnosťou) v západnej časti katastra Koškovce patria k bukovým lesom kvetnatým podhorským, lesy situované vo východnej časti riešeného katastra k bukovo-hrabovým lesom karpatským.

Súčasná charakteristika lesov v druhovom zložení je v oboch častiach katastra (až na výnimky) veľmi podobná potenciálnej prirodzenej vegetácii.

Lesné biotopy európskeho významu v území reprezentuje biotop Ls5.1, 9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, v ktorom dominujú jedľa biela a buk lesný s prímiesami iných drevín. Porasty sú bohaté na druhové zloženie bylinnej i krovinovej etáže. Na Slovensku je tento lesný biotop pomerne rozšírený a relatívne bežný, v európskom meradle patrí medzi vzácne biotopy. V katastri Koškoviec je biotop viac menej súvislo rozšírený najmä v západnej časti v lesoch masívu kót Jašov (418) – Hrišov (447), v relatívnej blízkosti sídla západne od Koškoviec, prerušovaný enklávami striedajúcich sa lúčno-pasienkových spoločenstiev a výbežkami lesných spoločenstiev západne od sídla, a rozšírený je aj v lesnom komplexe kót Baková (340) – Ostrý vrch (381) východne od sídla.

Do roku 2024 je platný program starostlivosti o lesy, bude sa vytvárať nový plán na ďalších 10 rokov už pre lesný celok (LC lesy Koškovce). Jedná sa o hospodárske lesy v prvom stupni ochrany.

Lesné porasty sa organizačne nachádzajú v Lesnom hospodárskom celku (LHC) Koškovce (LC Lesy Koškovce, LC Neštátne lesy na LHC Koškovce a zvyšok VLM Kamienka).

V katastrálnom území obce Koškovce je evidovaných 858 ha lesa (lesný fond).

Nelesná drevinová vegetácia (NDV). Nelesná drevinová vegetácia v riešenom katastri je vyvinutá v líniovom usporiadaní ako sprievodná vegetácia vodných tokov (mimo úsekov tokov v kompaktných lesoch), tzv. voľná drevinová zeleň v poľnohospodárskej krajine (aj remízky), prípadne sporadicky kopírujúca účelové poľné cesty a železniciu. Líniová forma usporiadania NDV predstavuje významný prvok v rámci štruktúry súčasnej krajiny s funkciami, ktoré v nijakom prípade nemožno považovať za podružné (napr. z ekologického hľadiska v porovnaní s lesmi).

Líniovú prirodzenú nelesnú drevinovú vegetáciu predstavuje v krajine katastra obce predovšetkým sprievodná vegetácia (brehové porasty) tokov Laborec, Krosna, krátky úsek Výravý pred vtokom do Laborca a úseky malých „bezmenných“ tokov v otvorenej poľnohospodárskej a sídelnej krajine.

Za nelesnú drevinovú vegetáciu môžeme považovať aj dreviny, ktoré sú súčasťou prídumových záhrad sídla.

Okrem zmienených prvkov nelesnej drevinovej vegetácie ďalší prvok tvorí sekundárna NDV, sporadicky rastúca pozdĺž komunikačných trás; v prípade riešeného katastra najmä pozdĺž telesa železničnej trate a cestných komunikácií dopravných i účelových (poľných).

Lúčne spoločenstvá (trvalé trávne porasty) prirodzené, resp. poloprirodzené sa v riešenom katastri vyskytujú medzi lesnými porastmi a nelesnou drevinovou vegetáciou v dvoch lokalitách – západne od sídla a vo východnej časti katastra; tvoria ju kosné lúky, využívané aj na spásanie hospodárskymi zvieratmi. Sú to biotopovo a ekologicky hodnotné spoločenstvá.

V západnej i východnej časti riešeného katastra (t.z. západne a východne od rieky Laborec, resp. od sídla) lúčne spoločenstvá (na západe od sídla aj s výbežkami rozvoľnených lesných porastov) tvoria krajinársky i ekologicky atraktívnu mozaiku. Priestorovo relatívne väčšie enklávy lúčneho spoločenstva sa rozkladajú na južnej hranici katastra po ľavom brehu dolnej časti toku Krosná. Väčšinou sa jedná o biotop európskeho významu – Lk5, 6430 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach. Ten je charakterizovaný svojou štruktúrou a ekológiou. Sú to kvetnaté vysokobylinné lúky s prevahou širokolistých bylín na celoročne vlhkých až mokrých stanovištiach aj v alúviách vodných tokov (tento konkrétny prípad). Porasty majú mozaikovitý charakter, druhové zloženie je veľmi variabilné (túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*).

Severne od súčasného zastavaného územia obce, nad malým vodným tokom prameniaticim pod kótou Jašov (418), sa nachádza lúčne spoločenstvo, podobne JV od sídla po ľavej strane nivy Laborca zhruba od Veského potoka po bezmenný ľavostranný prítok Laborca lúčne spoločenstvo, charakterizované ako lúčny biotop európskeho významu Lk1, 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky – sú to hnojené, jedno až dvojkosné lúky s prevahou vysokosteblových krmovinársky hodnotných tráv a bylín, v amplitúde od vlhkých stanovišť až po stanovišťa suchšie. Vyskytujú sa v podstate aj v alúviách veľkých riek.

Fauna a chránené druhy živočíchov.

Zoogeografické členenie. Podľa regionálneho členenia fauny Slovenska (Čepelák, 1980) riešené územie je zaradené do provincie Karpaty, oblasti východné Karpaty, prechodného obvodu, nízkobeskydského okrsku.

Podľa zoogeografického členenia terestrického biocyklu (Jedlička – Kalivodová, Atlas krajiny SR, 2002) riešené územie je začlenené do provincie listnatých lesov, do podkarpatského úseku.

V rámci limnického biocyklu (Hensel – Krno, Atlas krajiny SR, 2002) je riešené územie začlenené do Pontokaspickej provincie, do latorickej časti potiského okresu.

Fauna.

Poznámka: Výraznými písmenami sú označené druhy európskeho významu, podčiarknuté sú druhy národného významu; obe skupiny zároveň označujú chránené druhy.

Živočíchy trvalo i dočasne (sezónne) žijúce v riešenom území môžeme v hrubých rysoch rozdeliť podľa toho, aké prírodné, prípadne poloprirodné alebo človekom pozmenené a vytvorené prostredie obsadzujú, t.z. medzi druhy lesné, stepné, prechodového typu, vodné a pri vode žijúce a urbánne.

V lesnom prostredí (vrátane ekotónového pásma) sa z cicavcov evidujú jež východoeurópsky (***Erinaceus concolor***), piskor obyčajný a malý (*Sorex araneus*, *Sorex minutus*), veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), plch lesný (***Dryomys nitedula***), plch sivý (*Glis glis*), píšik lieskový (***Muscardinus avellanarius***), vlk dravý (***Canis lupus***) – výskyt je sporadický a nestabilný, líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*), kuna lesná (*Martes martes*), mačka divá (***Felis sylvestris***), rys ostrovid (***Lynx lynx***) - zriedkavo, diviak lesný (*Sus scropha*), jeleň lesný karpatský (*Cervus elaphus*).

Lesy v západnej i východnej časti katastra Koškovce, ich ekotónové pásma, ale i enklávy nelesnej drevinovej vegetácie, priamo naviazané na lesy sú pomerne bohaté predovšetkým na vtáacie druhy (tangované časti katastra, resp. vhodné biotopy sú súčasťou rozsiahleho chráneného územia európskeho významu – Chráneného vtáacieho územia Laborecká vrchovina). Vyskytujú sa tu jastrab krahulec (*Accipiter*

nisus), jastrab lesný (*Accipiter gentilis*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), včelár lesný (***Pernis apivorus***), orol krikľavý (***Aquila pomarina***), jariabok hôrny (***Bonasia bonasia***), holub plúžik (*Columba oenas*), kukučka jarabá (*Cuculus canorus*), sova lesná (*Strix aluco*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), žlna sivá (***Picus canus***), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), ďateľ bielochrbtý (***Dendrocopos leucotos***), ďateľ čierny (***Dryocopus martius***), haja tmavá (***Milvus migrans***), haja červená (***Milvus milvus***), lelek obyčajný (***Caprimulgus europaeus***), krutohlav obyčajný (*Jynx torquilla*) a mnohé ďalšie chránené druhy národného i európskeho významu (Poznámka: Všetky druhy divožijúcich vtákov sú chránené!).

V lesoch v riešenom území – v ekotónovom pásme alebo na okrajoch lesa, teda v prechodovom pásme – z plazov žijú jašterica krátkohlavá (***Lacerta agilis***), vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*), užovka hladká (***Coronella austriaca***) – všetky tieto druhy plazov v ekotónových presvetlených pásmach prenikajú i do lúčnych spoločenstiev. Zároveň tu žijú aj obožiteľníci (v lesoch predovšetkým zimujú) – salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), kunka žltobruchá (***Bombina variegata***) – v kolajách a mlákach lesných ciest, ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), skokan hnedý (*Rana temporaria*).

Významnou zložkou chránenej fauny v lesnom prostredí sú niektoré druhy hmyzu, predovšetkým chrobáky roháč obyčajný (***Lucanus cervus***), fúzač alpský (***Rosalia alpina***), fúzač veľký (***Cerambyx cerdo***), bystruška potočná (***Carabus variolosus***), na lesných lúkach a lúčach v poľnohospodárskej krajine motýle – spriadač kostihojový (***Callimorpha quadripunctaria***), jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*).

Osobitné postavenie v rámci druhovej diverzity živočíchov má tok Laborca so sprievodnou vegetáciou tokov s funkciami obytného teritória, hniezdneho biotopu, lovného teritória a refúgia – z vtákov sa tu okrem iných druhov nepravidelne vyskytuje kormorán veľký (***Phalacrocorax carbo***) – sezónne, zriedkavo chavkoš nočný (***Nycticorax nycticorax***) – mimohniezdny výskyt, beluša malá (***Egretta garzeta***) – mimohniezdny zriedkavý výskyt, beluša veľká (***Egretta alba***) – zriedkavo, kačica chrapka (*Anas crecca*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), počas migrácie aj kršiak rybožravý (***Pandion haliaetus***), kulík riečny (*Charadrius dubius*), kalužiak perľavý (*Tringa ochropus*) – zimuje, kalužiák malý (*Actitis hypoleucos*) – hniezdič, rybárik riečny (***Alcedo atthis***), trasochvost žltý (*Motacilla flava*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), slávik veľký (*Luscinia luscinia*), svrčiak riečny (*Locustella fluviatilis*), kúdeľníčka lužná (*Remiz pendulinus*), vlha obyčajná (*Oriolus oriolus*). Okrem uvedených druhov sa tu vyskytuje veľké množstvo ďalších druhov viazaných na aquaticko-terestrický biotop.

Z plazov sa v prostredí lužného lesa vyskytuje užovka stromová (*Elaphe longissima*), užovka obojková (*Natrix natrix*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), z obožiteľníkov v prostredí lužného lesa skokan hnedý (*Rana temporaria*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), priamo vo vodnom toku skokan rapotavý (*Rana ridibunda*).

Z cicavcov sa vo vodných tokoch Laborec pravidelne vyskytuje vydra riečna (***Lutra lutra***), hryzec vodný (*Arvicola terrestris*), aj iné druhy drobných cicavcov (chýba prieskum) a v posledných dvoch dekádach sa tu vyskytuje aj bobor vodný (***Castor fiber***) – migruje po toku, jeho výskyt je nestabilný aj s ohľadom na jeho spôsob života.

Významnou zložkou v diverzite živočíchov Laborca a vodného toku Krosná sú ryby, niektoré európsky významné druhy sú jedným z dôvodov vyhlásenia strednej časti Laborca za územie európskeho významu tak, ako vydra a bobor. Patria k nim mrena stredomorská (***Barbus meridionalis***), plž severný (***Cobitis taenia***), hrúz bielooplutvý (***Gobio albiguttatus***), hrúz Kesslerov (***Gobio kessleri***), hrúz fúzatý (***Gobio uranoscopus***), lopatka dúhová (***Rhodeus sericeus amarus***), plž vrchovský (***Sabanejewia balcanica***).

Z významných stepných druhov, ktoré obývajú kultúrnu step a zostatky pôvodných stepí (a teda aj poľnohospodársku krajinu) sa okrem bežných druhov (krk obyčajný, zajac poľný, lasica myšozravá, líška hrdzavá, srnec lesný, diviak lesný – migruje z lesa za potravou) vyskytujú i chránené druhy národného i európskeho významu: z vtákov jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), chrapkáč poľný (***Crex crex***), strakoš červenochrbtý (***Lanius collurio***), loviská má tu bocian biely (***Ciconia ciconia***) a žijú tu mnohé ďalšie chránené druhy vtákov: kaňa sivá (***Circus cyaneus***), myšiak severský (*Buteo lagopus*) – zimuje, sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), sokol kobec (***Falco columbarius***), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), pipiška chochlatá (*Galerida cristata*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*), prhlviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*). (Poznámka: Všetky druhy divožijúcich vtákov sú chránené!).

Z plazov sa v kultúrnej stepi vyskytujú jašterica krátkohlavá (***Lacerta agilis***), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), užovka hladká (***Coronella austriaca***), z obožiteľníkov všetky druhy uvedené pri lesoch, naviac je tu zaznamenaný výskyt ropuchy zelenej (***Bufo viridis***) a ropuchy bradavičnatej (*Bufo bufo*).

Významné z hľadiska obsadzovania ník a novovytvorených hniezdnych príležitostí sú druhy urbánne, svojim spôsobom života naviazané na viac alebo menej urbanizované prostredie (vrabec domový (*Passer domesticus*), žltouchvost domový (*Phoenicurus ochruros*), belorítka domová (*Delichon urbica*), zriedkavejšie lastovička domová (*Hirundo rustica*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decacotta*), plamienka driemavá (***Tyto alba***), kuvik obyčajný (*Athene noctua*), škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*)).

V zozname absentujú „nižšie“ druhy živočíchov z dôvodu malej preskúmanosti územia, resp. veľmi úzkej odbornej špecifikácie. Vzhľadom k pomerne pestrej mozaike rôznych biotopov a stanovišť, ich vlastnostiam, zvyšujú druhovým zložením kvalitu i kvantitu biodiverzity. Len vo všeobecnosti vymenúvame niektoré vzácné druhy hmyzu bez udania bližšie špecifikovaných lokalít v záujme ich ochrany pred „zberateľmi“ (*Parnassius mnemosyne*, *Pseudophilotes vicrama*, *Callimorpha quadripunctaria*, *Lycaena dispar*, *Rosalia alpina*).

Biotopy národného a európskeho významu.

Biotopy národného významu. V katastrálnom území obce Koškovce sa veľmi pravdepodobne vyskytuje biotop národného významu: Lk7 Psiarkové aluviálne lúky. Pravdepodobnosť súvisí so skutočnosťou, že biotop sa pozdĺž toku Laborca vyskytuje v jeho nižších polohách v podobných podmienkach, napr. v k.ú. Kochanovce, kde je biotop reálne doložený. Je to biotop, ktorý obyčajne predstavujú dvoj až trojkosné vlhké lúky v krátkodobu zaplavovaných alúviách menších riek a potokov na hranici lužných vrbovo-topolových a jelšových porastov sprievodnej vegetácie toku. Porasty sú bujné, druhovo chudobné, v biotope sa vyskytujú vlhkomilné i suchomilné druhy rastlín. V porastoch prevládajú vysoké trávy – vlhkomilná psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), na suchších stanovištiach kostrava lúčna (*Festuca pratensis*). Pre biotop je typická zvýšená hladina spodnej vody v jarnej dobe, v letnej dobe pôdy na povrchu presychajú.

V súčasnosti môže byť biotop podchytený, ale je možné, že absenciou pravidelného obhospodarovania lúčne porasty v nive Laborca mohli zarásť sukcesiou charakteru lužného lesa. Reálnu existenciu biotopu môže jednoznačne potvrdiť podrobný prieskum existujúcich biotopov v nive Laborca.

K nelesným biotopom národného významu je potrebné zaradiť aj biotop Br1 Štrkové lavice bez vegetácie, ktorý sa premenlivo, resp. sezónne vyskytuje najmä v aktívnej zóne nivy Laborca, ale môže sa (v závislosti od aktuálnych hydrologických podmienok) vyskytovať aj v koryte vodného toku Krosná, prípadne aj v korytách malých vodných tokov – prítokov Laborca.

Z lesných biotopov národného významu na lesnom fonde, ale i mimo neho je evidovaný biotop Ls 2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské. Vyskytujú sa v juhozápadnej časti katastra a v okrajových porastoch v severnej časti katastra (najmä na južných expozíciách).

Biotopy európskeho významu. V riešenom území príslušné odborné organizácie registrujú prítomnosť štvorice biotopov európskeho významu – prvé dva sa zaraďujú k biotopom lesným, v poradí tu uvedený tretí a štvrtý biotop k biotopom travinno-bylinným.

Lesné biotopy európskeho významu v území reprezentuje biotop Ls5.1, 9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, v ktorom dominujú jedľa biela a buk lesný s prímiesami iných drevín. Porasty sú bohaté na druhové zloženie bylinnej i krovinovej etáže. Na Slovensku je tento lesný biotop pomerne rozšírený a relatívne bežný, v európskom meradle patrí medzi vzácné biotopy. V katastri obce Koškovce je biotop viac menej súvislo rozšírený najmä v západnej časti v lesoch masívu kót Jašov (418) – Hrišov (447), prerušovaný pásom a enklávami lúčno-pasienkových spoločenstiev položených západne od sídla v kontakte so sídlom a vo východnej časti katastra v lesnom komplexe kót Baková (340) - Ostrý vrch (381).

K špecifickým lesným biotopom (v poľnohospodárskej krajine, nie na lesnom fonde!) sa zaraďuje aj sprievodná vegetácia vodných tokov (zjednodušene „brehové porasty“), t.z. biotop Ls1.1, 91E0* Vrbovo-topolové nízinné lužné lesy – z hľadiska významu prioritný biotop. V riešenom katastri je tento biotop dominantný a výrazný vďaka hlavnej hydrologickej osi (rieka Laborec). V drevinovom zložení dominujú topol čierny, vrbica biela, rastú tu aj topol biely, jaseň, vrbica trojtyčinková, bylinné poschodie je bohaté na druhy tolerujúce tak ako dreviny zaplavovanie a spodné vody (hygrofilné a nitrofilné druhy).

V západnej i východnej časti riešeného katastra (t.z. západne a východne od rieky Laborec, resp. od sídla) lúčne spoločenstvá (na západe od sídla aj s výbežkami rozvoľnených lesných porastov a remiziek) tvoria krajinný i ekologicky atraktívnu mozaiku. Enklávy lúčneho spoločenstva sa rozkladajú na južnej hranici katastra po ľavom brehu dolnej časti toku Krosná. Väčšinou sa jedná o biotop európskeho významu – Lk5, 6430 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach. Ten je charakterizovaný svojou štruktúrou a ekológiou. Sú to kvetnaté vysokobylinné lúky s prevahou širokolistých bylín na celoročne vlhkých až mokrých stanovištiach aj v alúviách vodných tokov (tento konkrétny prípad). Porasty majú mozaikovitý charakter, druhové zloženie je veľmi variabilné (túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*)).

Severne od súčasného zastavaného územia obce, nad malým vodným tokom prameniaticim pod kótou Jašov (418), sa nachádza lúčne spoločenstvo, podobne JV od sídla po ľavej strane nivy Laborca zhruba od Veského potoka po bezmenný ľavostranný prítok Laborca lúčne spoločenstvo, charakterizované ako lúčny biotop európskeho významu Lk1, 6510 Nízinné a podhorské kosné lúky – sú to hnojené, jedno až dvojkosné lúky s prevahou vysokosteblových krmovinársky hodnotných tráv a bylín, v amplitúde od vlhkých stanovišť až po stanovišťa suchšie. Vyskytujú sa v podstate aj v alúviách veľkých riek.

*Poznámka: Stav predovšetkým lesných biotopov, resp. ich výmera sa na území vzhľadom k spôsobu obhospodarovania často mení (hospodárske lesy). V nižších častiach a mimo lesných pozemkov sa v katastri Koškoviec môžu vyskytovať aj iné typy biotopov, ktoré však nie sú overené mapovaním. Môže sa jednať o biotop národného významu Ls 2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské (napr. v starých remízkach). Pri vodných tokoch, na prameniskách a na miestach so stagnujúcou vodou blízko povrchu sa s určitosťou nachádza prioritný biotop európskeho významu Ls 1.3, *91E0 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy. Ten je evidovaný v častiach nadväzujúcich na Laborec.*

Významné migračné koridory živočíchov. K významným migračným koridorom z hľadiska výmeny genetických informácií, i pobytovej a refugiálnej funkcie patrí zo širšieho geografického hľadiska viacmenej súvislý chrbát mozaikovitej lesnatej a poľnohospodárskej krajiny zhruba v línii (nad Humenným) Barancov 364 – Hubková 278 – Veľká hora 274 – Diel 431 v Ondavskej vrchovine) a nadväzujúco v Laboreckej vrchovine západne od línie Koškovce – Radvaň nad Laborcom – Medzilaborce – Krempna (Poľsko) a od Koškoviec v lesných komplexoch po oboch stranách Výravu smerom na Lackovú (381), Slovenské Krivé, Svetlice na hranicu s Poľskom.

Oba migračné koridory slúžia pre migráciu a tým aj pre výmenu genetických informácií predovšetkým u cicavcov (vlk, rys, mačka divá, srnec, jeleň), ale aj nižších skupín živočíchov, tolerujúcich mozaiku lesného a poľnohospodárskeho prostredia.

Katastrálne územie obce Koškovce je súčasťou oboch vyššie zmienených migračných koridorov; k prvej línii koridoru spadá západná časť riešeného katastra, k druhej uvedenej línii východná časť katastra.

Významným migračným koridorom (odlišného charakteru oproti vyššie uvedeným), tiež zo širšieho geografického hľadiska, je rieka Laborec – samostatne jej vodné prostredie, samostatne sprievodná vegetácia toku (brehové porasty, lužné lesy), samostatne enklávy štrkových náplavov ako biotop niektorých druhov vtákov a zároveň z hľadiska interakčných vzťahov medzi týmito fenoménmi, t.j. fenoménom rieky a jej prírodnej časti nivy.

Významné sú v širších liniách Laborca vzdušné migračné koridory pre sezónne migrácie niektorých vysokoletiacich druhov vtákov (transmigrantov) – napr. žeriava popolavého, husí, bernikiel, potáplic a i. (z hľadiska vzťahov k územnému plánu ovplyvňovanie takého migračného koridoru je prakticky vylúčené). Je však potrebné uviesť, že uvedené vzdušné koridory nie sú viazané striktne len na línii vodného toku Laborca; rieka Laborec v tomto konkrétnom prípade slúži ako jeden z faktorov pre transmigranty ako orientačná línia migrácie.

Isté migračné interakcie existujú v krajine Koškoviec medzi komplexom Jašov – Hrišov na západe a komplexom najmä lesov na východe riešeného katastra a susedných katastrov v rámci migrácie za potravou a rozmnožovaním; migrácia sa týka najmä väčších druhov avifauny. Pre ostatné skupiny živočíchov vytvárajú takmer neprekonateľnú alebo ťažko prekonateľnú kombinovanú bariéru zastavané územie obce, cestná a železničná komunikácia a tok Laborca.

7. Krajina – štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana, ekologická stabilita

V geomorfologickom členení riešené územie patrí do provincie Východné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Východné Karpaty, oblasti Nízke Beskydy, celku Laborecká vrchovina.

Geologická stavba v rozhodujúcej miere predurčovala aj morfológické a morfometrické pomery v riešenom území. V základnej morfoštruktúre „zlomovo-vrásové štruktúry flyšových Karpát“, v rámci nej v „morfoštruktúrnej transverzálnej depresii Nízkych Beskyd“ zo základných typov erózo-denudačného reliéfu tu vystupuje reliéf rovín a nív (v nive Laborca), západne a východne od nivy Laborca reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín. Z vybraných tvarov reliéfu v území v nive Laborca vystupujú „riečne terasy vysoké“ (napr. v prostredí zastavaného územia obce Koškovce) a „hlboké V doliny bez nivy alebo so slabo vyvinutou nivou“ (údaj sa týka údolia vodného toku Krosna).

Súčasná krajinná štruktúra je daná charakterom historického osídlenia a historickým a súčasným spôsobom využívania krajiny; v krajine katastra Koškoviec s výmerou 1171,0 ha sa v krajinskej štruktúre okrem sídla, hlavných komunikačných trás – ciest a železnice uplatňujú s prevahou v západnej i východnej časti riešeného katastra lesné komplexy porastov, menej lúčno-pasienkové spoločenstvá, záhrady, orná pôda malého rozsahu (84 ha), tiež vodné toky Laborec a hraničná Krosna so sprievodnou vegetáciou tokov, ich nivy čiastočne pozmenené antropickým vývojom a tiež enklávy nelesnej drevinovej vegetácie.

Lesy dosahujú výmeru 858 ha, poľnohospodárska pôda 234 ha, z toho orná pôda len 84 ha. Zastavané územie a ostatné plochy na súčasnej úrovni dosahujú 54 ha.

Súčasťou krajinskej štruktúry katastra Koškoviec je nelesná drevinová vegetácia (NDV) líniová a v menšej miere i rozptýlená; líniová drevinová vegetácia je predovšetkým súčasťou sprievodnej vegetácie tokov, hlavných i účelových cestných komunikácií a železničnej trate (nesúvislo a sporadicky). Forma rozptýlenej

NDV sa v súčasnosti vyskytuje v malej miere a v krajine katastra zohráva takmer nepodstatnú ekologickú funkciu vzhľadom k zastúpeniu v krajine.

Štruktúru krajiny (vo zvyškovom percentuálnom zastúpení) dopĺňa hlavná hydrologická os – rieka Laborec, sieť miestnych vodných tokov a niektoré technické antropogénne prvky, predovšetkým cestná komunikácia II. triedy, pretínajúca riešený kataster, železničná trať, tiež nadzemné vedenia elektrického prúdu a výrobné centrum situované vo východnej časti obce (hospodársky dvor bývalého JRD).

Scenéria. Obec je z hľadiska krajinnej scenérie situovaná v relatívne málo narušenom prírodnom a malebnom prostredí. Krajinu katastra je možné považovať za segment, kde sa čiastočne, ale viditeľne zachovala historická štruktúra krajiny. Keďže povedľa zastavaného územia kataster pretínajú cestná komunikácia i železničná trať, pre návštevníka strednej časti katastra vnímanie scenérie je z každej pozície z údolia jedinečné.

Najstabilnejšími a dominantnými krajinnými prvkami je mozaika lesných a lúčno-bylinných spoločenstiev masívov Jašov – Hrišov na západe a Baková – Ostrý vrch na východe a rieka Laborec s prírodnými prvkami nedotknutými alebo málo dotknutými antropogénnymi vplyvmi, najmä sprievodnou vegetáciou toku (lužné lesy). Uvedené krajinné dominanty jedinečne vnemovo pôsobia v kontraste so sídlom.

Ekologická stabilita. Podľa prvkov súčasnej krajinnej štruktúry súvislé lesné ekosystémy katastra Koškoviec sa nachádzajú v priestoroch ekologicky stabilných (relatívne s ohľadom na spôsob obhospodarovania – hospodárske lesy), poľnohospodárska časť krajiny katastra vrátane sídla a nivy Laborca je súčasťou priestorov ekologicky stredne stabilných (klasifikácia ekologickej stability podľa Líšku, M., In: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002).

Klasifikácia ekologickej stability v krajine (podľa Ružičku a Hrnčiarovej, In: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) Koškoviec je nasledujúca: Lesné komplexy v kombinácii s lúčnymi spoločenstvami západne i východne od sídla disponujú vysokou ekologickou stabilitou krajiny (2.stupeň), poľnohospodárska časť krajiny s prevahou ornej pôdy západne od sídla je zaradená do stupňa s rôznou antropickou záťažou, so stredne veľkou biodiverzitou (3.stupeň), niva Laborca a samotný tok ležia v krajine s veľmi vysokou ekologickou stabilitou krajiny (1.stupeň), sídlo a komunikácie ležia v krajine s veľmi nízkou ekologickou stabilitou krajiny (5. stupeň).

Z tohto hodnotenia je zrejmé, že priestorová štruktúra krajiny čo do ekologickej kvality je veľmi rôznorodá a zaberá priestory s 1., 2., 3. a 5.stupňom stability.

Charakteristika klasifikačných stupňov: 1.stupeň – územie s malou antropickou záťažou, s chránenými územiami, krajinné prvky s prirodzenou a prírode blízkou vegetáciou, s veľmi veľkou biodiverzitou; 2.stupeň – územie s malou až strednou antropickou záťažou, krajinné prvky s poloprirodzenou a prírode blízkou vegetáciou, s veľkou biodiverzitou; 3.stupeň – územie s rôznou antropickou záťažou, krajinné prvky s poloprirodzenou vegetáciou a poľnohospodárskymi plodinami, so stredne veľkou biodiverzitou; 4.stupeň – územie s rôznou antropickou záťažou, krajinné prvky s vegetáciou synantropného charakteru a poľnohospodárske monokultúry, s malou biodiverzitou; 5.stupeň – územie s rôznou antropickou záťažou (4.stupeň v krajine Koškoviec nie je identifikovaný).

RÚSES okresu Humenné (z roku 2019) v podstate – až na výnimky, resp. detaily – potvrdzuje hodnotenie častí katastra obce v ekologickej stabilite podľa informácií Atlasu krajiny SR, 2002. Závery uvedeného RÚSES tok Laborca so sprievodnou vegetáciou a nivou zaraďujú ku krajinnému segmentu s veľmi vysokou ekologickou stabilitou a areál hospodárskeho dvora bývalého JRD k segmentu s veľmi nízkou ekologickou stabilitou, obec a orná pôda malého plošného rozsahu k segmentu so strednou ekologickou stabilitou, mozaiku lúk a lesných porastov v západnej časti katastra k segmentu krajiny s vysokou ekologickou stabilitou, lesy a lúky východne od sídla k segmentu krajiny s veľmi vysokou ekologickou stabilitou.

8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (napr. chránené územia národnej siete, chránené územia sústavy NATURA 2000, chránené vodohospodárske oblasti), územný systém ekologickej stability

V katastrálnom území obce Koškovce nie je vyhlásené, ani projektované chránené územie prírody národnej siete, nie sú vyhlásené chránené stromy.

Z dôvodov ochrany niektorých typov biotopov a druhov európskeho významu (t.z. chránených druhov) sú navrhované územia európskeho významu (zasahujúce aj do riešeného katastra) - Stredný tok Laborca (návrh sa pochopiteľne priestorovo netýka len katastra Koškoviec, ale aj katastrov ďalších obcí).

Poznámka: Navrhované územia európskeho významu uvedené v národnom zozname sa považujú za chránené územia vyhlásené podľa zákona o ochrane prírody a krajiny (č. 543/2002 Z.z.) so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname. Pri posudzovaní vplyvov akejkoľvek činnosti na životné prostredie

podľa osobitného predpisu (zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie), pri povoľovaní tejto činnosti, ako aj inej činnosti podľa zákona o ochrane prírody a krajiny sa postupuje v súlade so stupňom ochrany navrhovaného územia európskeho významu tak, ako vo vyhlásenom chránenom území.

Takmer celé katastrálne územie obce Koškovce je súčasťou Chráneného vtáčieho územia Laborecká vrchovina (pozri nižšie), okrem súčasne zastavaného územia obce.

Stredný tok Laborca (kód SKUEV0895). Územie európskeho významu je navrhované z dôvodu ochrany prioritného biotopu európskeho významu s druhým stupňom ochrany (podľa ustanovení zákona o ochrane prírody a krajiny): L.s.1.1 Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0) a druhov európskeho významu: bobor vodný (*Castor fiber*), vydra riečna (*Lutra lutra*), rýb - mrena stredomorská (*Barbus meridionalis*), plž severný (*Cobitis taenia*), hrúz bielooplutvý (*Gobio albipinnatus*), hrúz Kesslerov (*Gobio kessleri*), hrúz fúzatý (*Gobio uranoscopus*), lopatka dúhová (*Rhodeus sericeus amarus*), plž vrchovský (*Sabanejewia balcanica*).

Územie európskeho významu začína (po toku a v nive) Laborca pod JV cípom sídla.

Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina (kód SKCHVÚ011). Vyhlásené bolo vyhláškou MŽP SR č. 438/2009 Z.z. zo 17. septembra 2009, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina s účinnosťou od 1. novembra 2009, o rozlohe 102 813,91 ha v okresoch Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov a Svidník.

V súvislosti s vypracovávaním návrhu územného plánu obce Koškovce je potrebné akceptovať skutočnosť, že katastrálne územie obce Koškovce, okrem súčasne zastavaného územia obce je súčasťou chráneného vtáčieho územia (sídlo tvorí tzv. vnútornú hranicu príslušnej časti CHVÚ).

V prílohe vyhlášky MŽP SR č. 438/2009 Z.z. je uvedený zoznam parciel chráneného vtáčieho územia.

Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina bolo vyhlásené na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Konkrétne druhy, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ sú uvedené vo vyhláske v § 1.

Chránené územia podľa osobitných predpisov. Katastrálne územie obce Koškovce nie je súčasťou chránenej vodohospodárskej oblasti, ani CHVO do katastra nezasahuje.

Vodný tok Laborec je evidovaný ako „vodohospodársky významný tok“. V relatívnej blízkosti riešeného katastra medzi vodohospodársky významné toky sú zaradené viaceré toky: Riečka Udava, Ľubiška a Výrava.

Kategória vodárenských tokov v riešenom území absentuje.

Ochranné pásma prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd (vo vzťahu k existencii minerálnych prameňov v riešenom území) nie sú v katastrálnom území obce Koškovce zriadené.

Územný systém ekologickej stability (ÚSES).

Podľa prvkov súčasnej krajinnej štruktúry súvislé lesné ekosystémy katastra Koškoviec sa nachádzajú v priestoroch ekologicky stabilných (relatívne s ohľadom na spôsob obhospodarovania – hospodárske lesy), poľnohospodárska časť krajiny katastra vrátane sídla a nivy Laborca je súčasťou priestorov ekologicky stredne stabilných (klasifikácia ekologickej stability podľa Líšku, M., In: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002).

Klasifikácia ekologickej stability v krajine (podľa Ružičku a Hrnčiarovej, In: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) Koškoviec je nasledujúca: Lesné komplexy v kombinácii s lúčnymi spoločenstvami západne i východne od sídla disponujú vysokou ekologickou stabilitou krajiny (2. stupeň), poľnohospodárska časť krajiny s prevahou ornej pôdy západne od sídla je zaradená do stupňa s rôznou antropickou záťažou, so stredne veľkou biodiverzitou (3. stupeň), niva Laborca a samotný tok ležia v krajine s veľmi vysokou ekologickou stabilitou krajiny (1. stupeň), sídlo a komunikácie ležia v krajine s veľmi nízkou ekologickou stabilitou krajiny (5. stupeň).

Prvky nadregionálnej úrovne ÚSES. V rámci územného systému ekologickej stability do riešeného územia zasahujú, resp. v riešenom území sa nachádzajú prvky regionálne a miestne (lokálne). Nadregionálne prvky (podľa doposiaľ oficiálneho RÚSES okresu Humenné z roku 1994) do územia nezasahujú, niektoré regionálne sa však mimo riešeného územia napájajú na nadregionálne (pozri reálny, aj keď nie oficiálne evidovaný terestrický biokoridor Hubková – hrebeň v línii Humenné – Medzilaborce – Dukla).

V atlase krajiny Slovenskej republiky, 2002 na str. 258 v mapovom podklade 92. Územný systém ekologickej stability autorov Miklós, L., Kočická, E., Kočický, D. je celý tok rieky Laborec (na základe reálneho stavu) považovaný za hydrický nadregionálny biokoridor, pás lesnej a poľnohospodárskej krajiny v línii Humenné – Dukla (vrátane západnej časti katastra obce Hankovce) za nadregionálny terestrický biokoridor.

V roku 2019 bol v rámci „spracovania dokumentov regionálnych ÚSES pre potreby vytvárania základnej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry“ vypracovaný Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Humenné.

V uvedenom dokumente je akceptovaný hydrický nadregionálny biokoridor Laborec (NRBk 1), prakticky v šírke prírodnej nivy (ako súčasť územia európskeho významu SKUEV0895 Stredný tok Laborca). Jeho súčasťou nie je len vodný tok a voda ako médium a zároveň prostredie pre vodné živočíchy, ale aj sprievodná vegetácia toku (drevinovo-bylinná), ktorá je zároveň prostredím pre živočíchy a rastliny tolerujúce tento ekotop, t.j. ako prostredie pre pobytové možnosti, rozmnožovanie, migráciu a výmenu genetických informácií (v systémovej škále hmyz – mäkkýše – ryby - obojživelníky – plazy – cicavce).

Nadregionálny terestrický biokoridor v línii Humenné – Dukla, deklarovaný v Atlase krajiny SR 2002, nie je v RÚSES 2019 akceptovaný (opomenutý?).

Prvky regionálnej úrovne ÚSES.

Z dôvodu, že vypracovaný RÚSES 2019 neakceptuje vyššie uvedený nadregionálny biokoridor Humenné – Dukla (nehodnotíme dôvody), je potrebné tangované krajinné celky po trase pôvodne navrhovaného biokoridoru považovať za prvky územného systému ekologickej stability regionálnej úrovne.

V riešenom katastri obce Koškovce k prvkom regionálnej úrovne je reálne zaradiť mozaiku lesných porastov a lúnych ekosystémov západnej časti riešeného katastra, situovaných medzi vodným tokom Krosna na juhu a severnou hranicou katastra, resp. komplexom lúk a lesov vo východnej časti katastra (súčasť vyššie uvedeného nadregionálneho terestrického biotopu Humenné – Dukla podľa Atlasu krajiny SR, 2002).

Prvky miestnej (lokálnej) úrovne ÚSES. Pre územné plánovanie katastrálneho územia má význam predovšetkým aj identifikácia a akceptovanie prvkov ÚSES miestnej (lokálnej) úrovne. Prvky miestnej úrovne plnia tiež funkcie biocentier a biokoridorov, ale zároveň aj funkciu interakčnú, umožňujúcu prepojenia medzi prvkami ÚSES vyššej hierarchickej úrovne (regionálnymi a nadregionálnymi).

V tejto súvislosti v katastrálnom území obce Koškovce sa navrhuje akceptácia nasledujúcich prvkov miestneho/lokálneho územného systému ekologickej stability (návrh vychádza z reálnych podmienok a existencie prírodno-ekologických realít v území):

Medzi lokálne biocentrá je potrebné zaradiť lokalitu lúčneho biotopu európskeho významu Lk 1 Nížinné a podhorské lúky v lokalite za cintorínom, lokalitu lúčneho biotopu Lk 1 južne od hospodárskeho dvora, resp. východne od Laborca, lúčno-pasienkové spoločenstvá s remízkami západne od sídla po súvislé lesné komplexy Jašova – Hrišova.

Za biokoridory miestnej/lokálnej úrovne je potrebné považovať aj vodný tok Krosna so sprievodnou vegetáciou na južnej hranici riešeného katastra (hranici spoločnej s katastrami Hankoviec a Vyšných Ladičkoviec, s biotopmi Lk5 – pozri vyššie podkap. Biotopy európskeho významu), k riešenému katastru prislúchajúci úsek Výravý.

9. Obyvateľstvo – demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi)

Demografické údaje, obytná funkcia, aktivity (prevzaté z textovej správy k návrhu Územného plánu obce Koškovce). Zo širšieho geografického hľadiska sa riešený kataster nachádza v území s hustým osídlením.

Obec Koškovce je malé vidiecke sídlo s počtom 573 obyvateľov v roku 2021. Počet obyvateľov obce v poslednom období mierne klesá, čo súvisí so všeobecnou situáciou v danej oblasti vyplývajúcou zo zníženého počtu pracovných príležitostí a zloženia obyvateľstva. Demografická skladba obyvateľstva je stagnujúca (demografický index = 118,4). Podiel obyvateľov v predproduktívnom veku bol v roku 2021 13,3 %, v produktívnom veku 68,8 % a 17,9 % v poproduktívnom veku. Priemerný vek obyvateľov bol 41,28 rokov. Ekonomicky aktívnych bolo 49,9 % obyvateľov obce.

Na stabilizáciu obyvateľstva priaznivo vplyva dobrá dopravná dostupnosť okresného mesta a aspoň malá vlastná hospodárska základňa obce. Trend mierneho poklesu počtu obyvateľov obce nie je v súlade s postavením sídla a s jeho funkciou podľa koncepcie rozvoja územia stanovenej v ÚPN PSK, a preto sú v územnom pláne navrhnuté opatrenia na jeho zastavenie a stabilizáciu obyvateľstva v obci.

Hlavnými rozvojovými funkciami na území sídla budú v návrhovom období funkcie obytná a obslužná, doplnkovou výrobná, perspektívne aj rekreačná. Na základe uvedených skutočností sa v územnom pláne počíta so stabilizáciou počtu obyvateľov založenou najmä na prirodzenom prírastku obyvateľstva a znížení migrácie zo sídla.

Návrh územného plánu vychádza z nasledovného predpokladaného vývoja počtu obyvateľov: Rok 2001 – 624 obyvateľov, rok 2011 – 610, rok 2021 – 573, rok 2030 – 600, rok 2040 – 620 a v cieľovom roku 2050 počet obyvateľov 650. Predpokladaný trend stabilizácie počtu obyvateľov by mal byť dlhodobejší, rast sa

môže obnoviť a zrýchliť najmä v prípade výraznejšej investície do miestnej ekonomiky alebo v sídlach v blízkom okolí vrátane okresného mesta. Preto je v územnom pláne aj priestorová rezerva pre ďalší výhľadový rozvoj bývania v obci. Vytvorenie vhodných podmienok pre výstavbu bytov v obci podporených aj schválením územného plánu a rozširovaním technickej infraštruktúry bude tiež vplývať na rast počtu obyvateľov, lebo môže podporiť migráciu do sídla.

Na základe uvedených predpokladov vývoja počtu obyvateľov a všeobecného trendu znižovania obložnosti bytov návrh územného plánu vychádza z nasledujúcej potreby počtu bytov v návrhovom období: Rok 2001 - počet obývaných bytov 174, rok 2011 – 180, rok 2021 – 186, rok 2030 – 195, rok 2040 – 205, rok 2050 – 225 obývaných bytov. Obložnosť bytov (obyv./byt) v slede uvedených rokov: 3,6; 3,4; 3,1; 3,1; 3,0; 2,9. V roku 2021 bolo v obci 186 bytov, z toho 155 v rodinných domoch a 23 v piatich bytových domoch. Pre dosiahnutie predpokladaného počtu obývaných bytov je v návrhovom období potrebné vybudovať cca 60 bytov, z toho 20 ako náhradu nevyhovujúceho bytového fondu.

Navrhovanú výstavbu bytov by mala tvoriť výstavba 6 bytov v bytovom dome a 53 rodinných domov. V urbanistickom riešení je vo výkresovej časti vyznačený väčší počet pozemkov na výstavbu rodinných domov ako je vyčíslená potreba. Vychádza to z poznania, že vzhľadom na značnú komplikovanosť majetkoprávných vzťahov je nereálne predpokladať, že sa podarí súvislo zastavať jednotlivé vymedzené lokality na výstavbu domov. Preto každý urbanistický návrh musí mať minimálne 30%-nú rezervu a o to vyšší počet navrhovaných pozemkov na výstavbu, ako je teoretická potreba. Táto rezerva zároveň vytvára predpoklady pre umožnenie výstavby v prípade nepredvídaných okolností zvyšujúcich výstavbu v obci.

Výstavba rodinných a bytových domov v pôvodnej časti obce sa bude rozvíjať na voľných plochách v okolí obecného úradu obce a využívaním nezastavaných prieluk a nadmerných záhrad v celej obci. Nové plochy pre výstavbu rodinných domov sú vymedzené v okrajových častiach obce v lokalitách Polštvrtky, Pod dielikom a Pod Hankovou, kde budú nadväzovať na rozostavané obytné zóny. Okrem výstavby rodinných domov na nových plochách bude prebiehať prestavba schátralých a nevyhovujúcich objektov. V nevyhovujúcom stavebnotechnickom stave je 6 rodinných domov, viacero ďalších starších objektov je nevyhovujúcich dispozične a veľkosťou bytov. Tieto domy budú prestavované väčšinou na ich pôvodných pozemkoch, len vo dvoch prípadoch sa počíta s náhradou na novej ploche. Navrhovaná je výstavba prevažne samostatne stojacich RD. Radová zástavba môže vznikať prestavbou domov na pôvodných úzkych pozemkoch okolo hlavnej ulice. V priestore za obecným úradom je navrhnutá výstavba malopodlažného bytového domu s obecnými nájomnými bytmi.

Urbanistická koncepcia rozvoja obce rieši aj rozvoj podnikateľskej činnosti a vytvárania pracovných príležitostí. V tejto súvislosti je vymedzená plocha bývalého hospodárskeho dvora JRD a plochy susediace s ním zo severnej strany medzi cestou II. triedy a riekou Laborec v lokalite Rine.

Rekreácia, kúpeľníctvo a cestovný ruch. Hlavnou atraktivitou pre rekreáciu v riešenom území je prírodné hodnotné územie údolia Laborca a okolitej Ondavskej a Laboreckej vrchoviny. Pokrývajú ju kvetnaté listnaté, prevažne bukové lesy, ktorých biologická hodnota bola dôvodom na ich zaradenie medzi územia európskeho významu sústavy NATURA 2000 - Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina a Územie európskeho významu Stredný tok Laborca. Zónou pre rozvoj každodennej rekreácie je okolie rieky Laborec, určené na vytvorenie oddychového areálu, revitalizáciu futbalového areálu o maloplošné ihriská, doplnených stravovacím a ubytovacím zariadením pri čerpacej stanici ako základnej služby pre cestovný ruch.

V rámci rozvoja turistických trás je v územnom pláne navrhnutý náučno-rekreačný okruh vedúci z obce cez dolinu Krosna na archeologickú lokalitu Hrádok a cez kótu Jašov späť do obce. Z Jašova môže pokračovať turistická trasa po hrebeni na Hrišov a vyhlídkový bod Janovo v katastri Hrabovca nad Laborcom. Druhá trasa je navrhnutá východným smerom lávkou cez Laborec na Bakovú a Lackovú a do Dedačova.

Pre turistický a cestovný ruch bude mať veľký význam aj výstavba cyklotrasy, vedúcej údolím Laborca z Humenného cez Koškovce do Medzilaboriec a Poľska.

Infraštruktúra.

Infraštruktúru sídla v súčasnosti tvorí doprava a dopravné zariadenia, zásobovanie pitnou vodou, zásobovanie elektrickou energiou, spoje a telekomunikačné zariadenia, verejný vodovod, zásobovanie plynom a nakladanie s odpadom. Navrhovaná je splašková kanalizácia, ČOV je už vybudovaná.

Dopravná infraštruktúra. Dopravne je územie obce prístupné z juhu a zo severu cestou II. triedy Humenné – Medzilaborce – Čertižné, štátna hranica.

Významnejšie je napojenie z juhu od mesta Humenné, ktoré je zároveň miestom napojenia na cestu I/74 hlavnou dopravnou osou - cestou II. triedy č. 559 Humenné – Medzilaborce (tvorí prietah obcou) a regionálnou železničnou traťou ŽSR č. 191 Humenné – Medzilaborce – Palota – hraničný prechod do Poľska (prístup k nadradenej cestnej sieti, k pracovným príležitostiam a občianskej vybavenosti v okresnom meste).

Podľa územného plánu a Generelu dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja na súčasnú trasu cesty II/559 sa na južnom okraji katastra obce napojí plánované preloženie cesty východného cestného obchvatu susednej obce Hankovce. Súčasná cesta II. triedy v úseku Koškovce – Medzilaborce bude zmodernizovaná, bude plniť funkciu zbernej cesty.

Súčasťou tohto nadradeného dopravného systému je aj cesta III/3485 vedúca od železničnej stanice Koškovce po napojenie na cestu II/559 pri ŠPHM Koškovce.

V zastavanom území obce cesta II/559 v prieťahu obcou a cesta III/3485 a miestna cesta vedúca z križovatky pri obchode okolo kostola a cez železničné priecestie ku MŠ tvoria základný komunikačný systém obce (prípájajú sa na ňu ostatné miestne obslužné komunikácie).

Z hľadiska územného plánu a dopravného systému sú navrhované parkoviská pri zariadeniach občianskej vybavenosti (v centre obce pri obecnom úrade, cintoríne, železničnej zastávke, obchode, zdravotnom stredisku a ihrisku).

V rámci hromadnej verejnej dopravy sa táto zabezpečuje prímestskými linkami regionálneho autobusového dopravcu cestami II. a III. triedy. V zmysle návrhu územného plánu je potrebné vybudovať otočku a autobusovú zastávku pri železničnej zastávke, tiež prebudovať existujúce autobusové zastávky formou zastávkových ník, spevneného nástupiska a prístreškov.

Na verejné cesty a miestne komunikácie v obci nadväzujú účelové poľnohospodárske a lesné cesty (s možnosťou doplnkovej rekreačnej funkcie pre vedenie turistických a cyklistických trás).

Pozdĺž ciest II. a III. triedy a všetkých miestnych obslužných ciest je potrebné vybudovať minimálne jednostranné pešie chodníky. Navrhujú sa úpravy verejných priestranstiev a vybudovanie samostatného pešieho chodníka súbežne so železničnou traťou (absencia miestnej cesty s chodníkom), a tiež samostatného pešieho chodníka po pravobrežnej protipovodňovej hrádzi v úseku od mosta na ceste II. triedy po železničné priecestie pri cintoríne.

Zásobovanie pitnou vodou. V obci je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je súčasťou Východoslovenskej vodárenskej sústavy. Zdrojom pitnej vody je vodárenský zdroj VN Starina. Katastrom obce pozdĺž cesty II. triedy prechádza prírodný vodovodný rad privádzajúci pitnú vodu z Vodárenskej nádrže Starina, z prírodného radu je obec napojená prostredníctvom privádzajúceho potrubia, rozvádzacím potrubím je jednotlivými vetvami pitná voda privedená k spotrebiteľom v obci.

Vodovod v obci je v správe Východoslovenskej vodárenskej sústavy a.s. Košice, závodu Humenné.

Hospodársky dvor pôvodného poľnohospodárskeho družstva má vybudovaný vlastný úžitkový vodovod, zdroj vody v ňom je zo studne vybudovanej pri rieke Laborec.

Existujúci verejný vodovod zabezpečuje pitnú aj úžitkovú vodu v potrebnom množstve a tlaku pre zásobovanie existujúcej aj navrhovanej zástavby v obci v celom návrhovom období do roku 2050.

Stoková sieť, čistenie splaškových vôd, dažďová kanalizácia. Obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu, má však už vybudovanú čistiareň odpadových vôd pre 400 ekvivalentných obyvateľov. Vyprojektovaná je stoková sieť.

Zásobovanie elektrickou energiou. Obec Koškovce je elektrifikovaná. Na el. energiu je napojená zo vzdušnej siete 22 kV z linky č.199 vedenej vo východnej časti obce. V súčasnom období je el. energia distribuovaná prostredníctvom vzdušných, z väčšej časti zrekonštruovaných NN vedení od trafostaníc. Väčšina trafostaníc v obci je v správe VSE a sú určené pre maloodber, pri hospodárskom dvore sú trafostanice pre podnikateľský sektor. Na zásobovanie v súčasnom období slúžia trafostanice: TS 0001 - 2,5 stĺpová s výkonom 250 kVA pri obchode TS 0002 - stĺpová s výkonom 160 kVA pri materskej škole TS 0003 – mrežová s výkonom 250 kVA – pri kultúrnom dome TS 0004 – 2,5 stĺpová s výkonom 160 kVA pri trati TS 0005 - stĺpová s výkonom 100 kVA pre hospodársky dvor. Mimo samotnú obec, na vrchu Baková, je samostatná trafostanica pre telekomunikačné zariadenie : TS 0006 – stĺpová s výkonom 50 kVA Celkový inštalovaný príkon trafostaníc pre bývanie a vybavenosť v obci je 820 kVA, na území obce celkovo 970 kVA. Sekundárna sieť ústiaca z transformačných staníc je po zrekonštruovaní na celom území v dobrom stave. Verejné osvetlenie je riešené úspornými svietidlami, osadenými na podperných bodoch nn-siete

Zásobovanie teplom. V riešenom území nie je a ani sa nenavrhuje systém centrálného zásobovania teplom.

Telekomunikácie. Obec Koškovce je na pevnú telefónnu sieť napojená z automatickej telefónnej ústredne Slovak Telecomu v Humennom. Telefónny kábel do obce je vedený pozdĺž cesty II. triedy. Jednotlivé telefónne vedenia sú ukončené v účastníckych rozvážačoch, kde cez káblové závesy sú riešené vzdušné prípojky pre jednotlivých užívateľov. Počet liniek pre využitie obyvateľmi je v súčasnej dobe postačujúca pre pôvodnú zástavbu. V plochách novej výstavby je navrhnutá výstavba optickej siete ftth s kapacitou

minimálne jednej prípojky pre každý nový objekt resp. prevádzku. Na optickú sieť je potrebné zrekonštruovať aj telekomunikačné rozvody v pôvodnej zástavbe. Územie obce je pokryté signálom mobilných operátorov. Prijem TV signálu zabezpečujú televízne antény a paraboly na strechách jednotlivých obytných a verejných budov.

Katastrom obce po ľavom brehu Laborca prechádza optická sieť spoločnosti Towercom slúžiaca na pripojenie stožiarov mobilnej siete. Telekomunikačný stožiar sa nachádza na vrchu Baková na severovýchodnom okraji katastra obce.

Obecný rozhlas je ovládaný z ústredne umiestenej v budove obecného úradu. Rozvod rozhlasu je zrealizovaný závesným káblom, ktorý je ukotvený na podperných bodoch distribučnej siete NN. Po určitých vzdialenostiach sú na týchto podperných bodoch osadené reproduktory. Rozvody obecného rozhlasu ako aj reproduktory sú pod distribučnou sieťou NN a pod rozvodmi vonkajšieho osvetlenia.

Zásobovanie plynom. Západnou časťou katastrálneho územia obce vedie trasa nadradeného transportného systému - medzinárodného prepojovacieho VVTL plynovodu DN 1000 Poľsko - Slovensko, na území Prešovského kraja v koridore Palota - Medzilaborce - Hankovce – Chlmec. V riešenom území vedie západne od obce v dostatočnej vzdialenosti od nej, ochranné pásmo tohto plynovodu stanovené v šírke 200 m od osi potrubia na obe strany vytvára 400 m široký pás pozemkov s obmedzením možnosti ich využívania, nezasahuje však do zastavaného územia obce.

Obec Koškovce je plynofikovaná, zemný plyn naftový sa využíva na varenie, vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody. Prívod plynu je zabezpečený oceľovým potrubím vedeným z Humenného. V obci sú vybudované STL distribučné plynovody - sú vedené vo verejných priestranstvách, v okrajoch miestnych komunikácií a v chodníkoch.

Odpady a nakladanie s odpadmi. Celkové množstvo odpadov v roku za obec nie je známe. Všetky rodinné domy a zariadenia občianskej vybavenosti budú vybavené 110 l smetnými nádobami na zmesový odpad, bude zabezpečený aj zber triedeného odpadu. Vývoz domového odpadu bude zabezpečovať zmluvný vývozca v súlade so schváleným všeobecne záväzným nariadením obce o odpadoch. Tekuté odpady budú odvedené verejnou kanalizáciou do ČOV. Biologické odpady, najmä odpady zo zelene, budú reciklované kompostovaním. Na kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu v zmysle zákona č.223/2001 Z.z. o odpadoch bude zriadené kompostovisko, na zber triedeného odpadu zberný dvor vedľa areálu ČOV.

10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu, v registri nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (ďalej ÚZPF), je zapísaný miestny r.k. kostol Panny Márie Lurdskej (parcela č. KN-C 437 k. ú. Koškovce, č. ÚZPF: 10422/1). V súčasnej dobe je využívaný ako miestny dom smútku. Na ploche NKP je nevyhnutné dodržať ustanovenia § 32 pamiatkového zákona a 10 m široké ochranné pásmo.

V Centrálnej evidencii archeologických nálezísk SR sú evidované archeologické lokality: 1.historické jadro obce – územie s predpokladanými archeologickými nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku (1.písomná zmienka o obci k roku 1478)

2.poloha Hradek, JV od intravilánu obce – stredoveká drevená hláska.

V obci sa nachádzajú ďalšie objekty s architektonickými, historickými a kultúrnymi hodnotami, ktoré je vhodné v súlade s §14 zákona č.49/2002 Z.z. zaradiť do Zoznamu pamätihodností obce.

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V riešenom území sa paleontologické náleziská nevyskytujú a v súvislosti s poznatkami o geologickej stavbe územia sa ani nepredpokladajú. Podobne sa v katastrálnom území obce nenachádzajú ani významné geologické lokality.

12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)

Z iných zdrojov znečistenia hluk v obci a jej katastri pochádza prevažne z prevádzky motorových vozidiel na cestných komunikáciách a z prevádzky na železničnej trati. Vzhľadom k intenzite dopravy (ktorá je predovšetkým na cestnej komunikácii v úseku Humenné – Medzilaborce pomerne nízka), hlukom z dopravy sú zasiahnuté domy vybudované pozdĺž prieťahu cesty II. triedy cez obec.

Zdroj možných vibrácií sa v riešenom území nevyskytuje.

Riešené územie spadá do plôch nízkeho až stredného radónového rizika, zastavané územie obce zaberá plochy so stredným radónovým rizikom. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného

radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia.

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Súčasný environmentálne problémy obce sú premietnuté do nasledujúcich problémov (ktoré návrh územného plánu rieši):

- **V sociosfére životného prostredia v oblasti dopravy a dopravných zariadení:**
- „Skultúrnenie“ zastávok autobusovej a železničnej dopravy v obci
- Eliminácia problémov v obci s križovatkami s nevyhovujúcimi rozhľadovými pomermi
- Vytvorenie verejných parkovacích miest
- Technické úpravy účelových ciest, predovšetkým s doplnkovou rekreačnou funkciou
- Eliminácia problémov s hlukom z dopravy pozdĺž priesahu cesty II. triedy obcou

V sociosfére životného prostredia v zabezpečení bývania a pohody obyvateľov:

- Vhodné podmienky pre výstavbu bytov s rešpektovaním prírodných daností
- Doplnenie niektorých zariadení občianskej vybavenosti
- Doplnenie rekreačných a športových plôch

V oblasti podnikateľských činností v krajine:

- Rozvoj podnikateľských činností s ohľadom na prírodné podmienky, ochranu prírody a krajiny

V oblasti ochrany proti záplavám:

- Nedostatočná kapacita Laborca na prietok storočnej vody, protipovodňové opatrenia

V oblasti evidencie potenciálnych svahových deformácií:

- Rešpektovanie existencie zosuvných území, predchádzanie najmä vhodnými hospodárskymi zásahmi v lesných ekosystémoch (vylúčením holorubov s uprednostnením prebierkových spôsobov ťažby))

V oblasti nakladania s odpadmi:

- Zamedzenie ukladaniu divokých skládok odpadu
- Zabezpečenie účinného systému nakladania s odpadom

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo – počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činností pre dotknuté obce, iné vplyvy

Údaje o počte obyvateľov dotknutých navrhovaným územným plánom s predpokladaným demografickým vývojom do roku 2050 sú uvedené v časti C, kap.II, podk.9.

V obci v poslednom období počet obyvateľov mierne klesá, čo súvisí so všeobecnou situáciou v oblasti – znížený počet pracovných príležitostí a zloženie obyvateľstva. Demografická skladba je stagnujúca. Najviac obyvateľov pracuje v obchode, stavebníctve a verejnej správe, až 81 % ekonomicky aktívnych obyvateľov dochádza do zamestnania mimo obec.

Predpokladaný trend stabilizácie počtu obyvateľov je dlhodobejší, rast sa môže obnoviť a zrýchliť v prípade výraznejšej investície do miestnej ekonomiky alebo v sídlach v blízkom okolí vrátane okresného mesta Sabinov. Z toho dôvodu je v navrhovanom územnom pláne aj priestorová rezerva pre ďalší výhľadový rozvoj bývania v obci.

Pre dosiahnutie predpokladaného počtu obývaných bytov je v navrhovom období potrebné vybudovať približne 60 bytov, z toho 20 ako náhradu nevyhovujúceho bytového fondu.

Výstavba bytových a rodinných domov v pôvodnej časti obce sa bude rozvíjať na voľných plochách v okolí obecného úradu a využívaním nezastavaných prieluk a nadmerných záhrad v celej obci. Nové plochy pre výstavbu rodinných domov sú vymedzené v okrajových častiach obce v lokalitách Poľšvrčky, Pod Dielikom a Pod Hankovou, kde budú nadväzovať na rozostavané obytné zóny.

Vyššie uvedené návrhy územného plánu by sa mali podieľať na stabilizácii obyvateľstva a rastu jeho početnosti.

Z hľadiska občianskej vybavenosti oproti doterajšiemu stavu je potrebné doplniť len niektoré zariadenia občianskej vybavenosti – v prvom rade zariadenia pre seniorov: Denný stacionár v areáli obecného úradu

a pobytový domov sociálnych služieb v bývalej administratívnej budove poľnohospodárskeho družstva. Okrem toho v areáli čerpacej stanice PHM je vhodné obnoviť prevádzku penziónu, pri budove obecného úradu je potrebné vybudovať hasičskú stanicu. Drobné zariadenia obchodu a služieb môžu vzniknúť aj v obytných zónach v obci.

Riešenie doplnenia rekreačných a športových plôch je v obci sústredené do okolia rieky Laborec – v rozšírenom športovom areáli pri futbalovom ihrisku je navrhnutá výstavba maloplošných ihrísk a účelových športových zariadení. Rekreačná oddychová zóna vrátane prístaviska pre malé športové a turistické lode je navrhnutá v oddychovej zóne za podnikateľským areálom pri rieke Laborec v lokalite Rine.

V záujme umožnenia rozvoja podnikateľskej činnosti a vytvárania pracovných príležitostí rieši urbanistická koncepcia rozvoja obce aj plochu pre výrobné a skladovacie areály. V návrhu územného plánu je na tento účel vymedzená plocha bývalého hospodárskeho dvora JRD a plochy susediacej s ním zo severnej strany medzi cestou II. triedy a riekou Laborec v lokalite Rine.

V rámci rozvoja rekreačných služieb o turistické trasy je v územnom pláne navrhnutý náučno-rekreačný okruh vedúci z obce cez dolinu Krosna na archeologickú lokalitu Hrádok a cez kótu Jašov späť do obce. Z Jašova môže turistická trasa pokračovať po hrebeni na Hrišov a vyhlídkový bod Janovo v k.ú. Hrabovec nad Laborcom. Druhá trasa je navrhnutá východným smerom lávkou cez Laborec na Bakovú a Lackovú a do Dedačova. Veľký význam bude mať aj vybudovanie cyklistickej cestičky vedúcej údolím Laborca z Humenného cez Koškovce do Medzilaboriec a Poľska.

Z hľadiska riešenia verejného dopravného a technického vybavenia územný plán navrhuje miestne cesty s obslužnou funkciou budovať alebo postupne upravovať na kategóriu C3 MO 7,5/40 alebo 6,5/30. Na existujúcej cestnej sieti v obci je niekoľko nevyhovujúcich križovatiek s nedostatočným rozhľadom, je potrebné v takom prípade osadenie zodpovedajúcich dopravných značiek.

Súčasťou návrhu dopravného systému sú parkoviská pri zariadeniach občianskej vybavenosti (navrhované sú v centre obce pri obecnom úrade, cintoríne, železničnej zastávke, obchode, zdravotnom stredisku a ihrisku). Celkovo sa v obci navrhuje 70 verejných parkovacích miest.

Na vytvorenie podmienok pre integrovaný dopravný systém je pre autobusovú dopravu potrebné vybudovať otočku s autobusovou zastávkou pri železničnej zastávke. Existujúce autobusové zastávky je potrebné prebudovať (zastávkové niky, spevnené nástupiská a prístrešky pre cestujúcich).

Domy v obci vybudované pozdĺž priečahu cesty II/559 cez obec sú zasiahnuté hlukom z dopravy. Územný plán navrhuje ich ochranu plným oplotením, izolačnou vegetáciou alebo ich kombináciou.

Pozdĺž ciest II. a III. triedy aj všetkých miestnych ciest je potrebné vybudovať minimálne jednostranné pešie chodníky šírky 1,5 – 2 m s 0,5 m širokým zeleným pásom. Samostatné pešie chodníky sú navrhnuté jednak súbežne so železničnou traťou od železničnej stanice ku cintorínu a tiež po pravobrežnej protipovodňovej hrádzi v úseku od mosta na ceste II. triedy po železničné priecestie pri cintoríne.

V železničnej doprave v územnom pláne sa počíta s elektrifikáciou a zdvojkolažením trate, s vybudovaním nástupišťa s prístreškom, čakárňou a záchytným parkoviskom pre osobnú dopravu. V územnom pláne je zároveň pri železničnej stanici na konci cesty III. triedy navrhnutá výstavba autobusovej zastávky a otočky.

V oblasti zásobovania pitnou vodou existujúci verejný vodovod Koškovce s napojením na VVS zabezpečí pitnú, aj úžitkovú vodu v potrebnom množstve a tlaku pre zásobovanie existujúcej i navrhovanej zástavby v obci v celom návrhovom období.

Z hľadiska hospodárenia so splaškovými vodami má obec vybudovanú čistiareň odpadových vôd, nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu – stoková sieť je vyprojektovaná, navrhnutá ako gravitačná. Po vybudovaní stokovej siete rozšíriť kapacitu ČOV na dvojnásobok.

Záver: Návrh územného plánu obsahuje také riešenia, ktoré by v sebe nemali niesť riziká ohrozenia zdravotného stavu obyvateľstva, ktoré by doterajšie riziká mali obmedziť alebo vylúčiť, ktoré by mali negatívne sociálno-ekonomické dopady alebo by významne narušovali pohodu a kvalitu života, resp. stav životného prostredia. Naopak, obsahuje riešenia, ktorými sa skvalitnia ekonomické, sociálne, bezpečnostné a zdravotné podmienky pre dotknuté obyvateľstvo.

Prechodné krátkodobé zhoršenie životných podmienok obyvateľov môže nastať pri stavebnej činnosti zvýšením hlučnosti, prašnosti, zvýšením produkcie odpadov (predovšetkým stavebných odpadov). Z dlhodobého hľadiska krátkodobé zhoršenie životných podmienok neznamena zvýšené riziko na obyvateľstvo

Hodnotiac vplyvy zámerov návrhu územného plánu na obyvateľstvo a jeho zdravie ako celku, môžeme ich zaradiť medzi vplyvy priame i nepriame, kumulatívne, dlhodobé i trvalé.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Realizácia stavieb a činností podľa návrhu územného plánu nebude mať významný negatívny vplyv na horninové prostredie, geodynamické javy a geomorfologické pomery. Vplyvy na horninové prostredie sa predpokladajú v etape výstavby plánovaných objektov v dôsledku odstránenia nadložných vrstiev a obnaženia horninového základu – tieto vplyvy nebudú siahnuť nadmerne do hĺbky a nebudú podstatne narúšať kompaktnú horninu alebo sedimenty. Prípadné vplyvy budú priame a trvalé.

V katastrálnom území obce Koškovce sa nenachádzajú dobývacie priestory nerastov a hornín, ani nie sú vytýčené chránené ložiskové územia a prieskumné územia. Z toho hľadiska sú vplyvy na nerastné suroviny vylúčené.

V rámci predpokladaných geodynamických javov, predovšetkým zosuvov (ktoré sú typické pre flyšovú geologickú stavbu územia) návrh územného plánu nesituuje stavby či iné aktivity do plôch s reálnou existenciou, resp. potenciálnou možnosťou zosuvov.

3. Vplyvy na klimatické pomery

Povaha realizácie stavieb a činností podľa návrhu územného plánu nevyvolá zmeny v klimatických pomeroch obce a v jej okolí.

4. Vplyvy na ovzdušie

Realizácia navrhovaných stavieb a činností prezentovaných v návrhu územného plánu nevyvolajú negatívne zmeny v ovzduší. Územný plán nenavrhuje prevádzky a činnosti, ktoré by potenciálne významne ovplyvňovali kvalitu ovzdušia.

Krátkodobé vplyvy na ovzdušie môžu spôsobiť stavebné práce v bezprostrednom okolí stavieb formou zvýšenej prašnosti a emisií a hluku z pohybu dopravných a stavebných mechanizmov a úpravy povrchu v kontakte s pôdou, prípadne horninovým podložím. Tieto vplyvy budú sekundárne, krátkodobé resp. dočasné, je možné ich predchádzať, resp. ich eliminovať aktuálnymi opatreniami.

5. Vplyvy na vodné pomery

Návrh územného plánu obce Koškovce (výkres č. 4 Návrh vodného hospodárstva) o.i. predstavuje konkrétne zámery výstavby poldra (východne od cintorína) a výstavbu pravobrežných protipovodňových hrádzí. Výstavba oboch prvkov nebude mať negatívny vplyv na vodné pomery katastra Koškoviec.

V súvislosti s pravobrežnými protipovodňovými hrádzami už vybudovaný úsek v okolí mosta na ceste II. triedy je potrebné predĺžiť až pod čistiareň odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená aj jej protipovodňová ochrana.

Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako priame, kumulatívne (kumulácia vodozadržného efektu poldra), a trvalé (v súvislosti s existenciou protipovodňových hrádží).

V súvislosti so zrážkovými vodami tieto vody nebudú odvádzané do splaškovej kanalizácie, na ich odvádzanie bude slúžiť sústava priekop vedúcich popri miestnych komunikáciách a záchytných rigolov na okraji poľnohospodárskych pozemkov. Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako nepriame, kumulatívne a dlhodobé až trvalé.

Na bezpečnosť, zdravie a ochranu majetku obyvateľov budú mať nesporný pozitívny vplyv zámery vyplývajúce z návrhu územného plánu v oblasti protipovodňových a záplavových opatrení. Stredný tok Laborca (úsek pod obcou) je územím európskeho významu a nadregionálnym biokoridorom, nie je vhodné jeho tok technicky upravovať. Základnú ochranu riešeného územia pred privalovými vodami je potrebné zabezpečiť protipovodňovými opatreniami vo vyššej časti povodia, predovšetkým na prítokoch Laborca. Ich hlavnou súčasťou majú byť poldre a malé vodné nádrže, doplnené prehrádzkami a vodnými stupňami, regulujúce prietok vody v jednotlivých vodných tokoch.

Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako priame, dlhodobé a trvalé.

Zastavané územie obce pred privalovými vodami bude chránené aj poldrom, resp. sústavou protipovodňových prehrádzok na malých vodných tokoch v riešenom území, ústiach do Laborca.

Prípadné úpravy na toku Laborca (i na malých vodných tokoch) musia zachovať funkciu biokoridorov vrátane bezbariérového pohybu vodných organizmov v tokoch, tiež zachovať podmienky pre rekreačnú plavbu malých športových plavidiel.

Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako nepriame, kumulatívne a dlhodobé.

6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia)

Realizácia činností a stavieb podľa ÚPN nebude mať negatívne vplyvy na pôdy, až na úbytky pôdneho fondu. Výstavba rodinných domov, bytov a rozširovanie objektov občianskej vybavenosti sa dotknú pôdy v rámci zastavaného územia. Vplyvy úbytku pôdneho fondu čo do hodnotenia budú priame a trvalé.

Poľnohospodárska pôda mimo zastavaného územia bude plošne zasiahnutá trvalými úbytkami predovšetkým realizáciou nových lokalít pre bytovú zástavbu v okrajových častiach obce. Vplyvy sa vyhodnocujú ako priame a trvalé.

Prehľad záberov poľnohospodárskej pôdy bude samostatnou súčasťou dokumentácie ÚPN. Navrhovaný rozsah záberu nebude mať významný vplyv na poľnohospodársku produkciu.

Nepredpokladá sa v súvislosti s návrhmi územného plánu kontaminácia pôd, ohrozenie čistoty alebo kvality pôd. Územný plán zámery výstavby do plôch s potenciálnymi i reálnymi zosuvmi neumiestňuje. Pri realizácii stavieb stavebník je povinný odstrániť orniciu z plochy stavby, skladovať ju a použiť na také účely, aby na inom mieste plnila funkciu ornice.

Základným predpokladom pred výstavbou objektov je vyňatie príslušných častí pozemkov z poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Záber lesnej pôdy nie je navrhovaný.

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

V podstate každý jeden zásah do pôvodných prírodných pomerov môže znamenať ovplyvňovanie fauny a flóry. Z dôvodu, že významnejšie spoločenstvá flóry a fauny a niektoré významné biotopy sa viažu na plochy vymedzené ako chránené územia siete Natura 2000 (chránené vtáčie územie a územie európskeho významu), vybrané biotopy európskeho i národného významu a prvky územného systému ekologickej stability (ÚSES), a do niektorých týchto plôch navrhované aktivity podľa ÚPN zasahujú, je všeobecný predpoklad, že pri nerešpektovaní ekologických potrieb krajiny - jej segmentov môže dôjsť k významnejším negatívnym vplyvom na flóru a faunu a významné biotopy z hľadiska plošného záberu a redukcie ich funkcie.

V súvislosti s tým je ale potrebné uviesť, že návrh územného plánu obce Koškovce rešpektuje v tejto správe uvedenú súčasť živej prírody riešeného územia.

Predpokladané vplyvy zámerov prezentovaných v návrhu ÚPN na faunu:

Poznámka: Pod pojmom „fauna“ sa v správe o hodnotení jedná o chránené druhy živočíchov, t.z. o druhy európskeho a národného významu a ich biotopy.

Z aktivít, prezentovaných v návrhu územného plánu, u ktorých je predpoklad vplyvu na flóru, faunu a biotopy, sú vybrané tieto:

V zastavanom území obce, resp. na jej okraji: Výstavba rodinných domov, bytov, doplnenie zariadení občianskej vybavenosti; výroba a sklady v areáli hospodárskeho dvora; šírkové úpravy cestných komunikácií v obci a úpravy miestnych komunikácií, zriadenie parkovísk, vybudovanie zástavkových ník pre verejnú dopravu; realizácia úprav súvisiacich s odvádzaním dažďových vôd; rozvoj verejnej zelene v obci.

Všeobecne vplyvy týchto stavieb a činností nebudú podstatné a budú mať len mierny alebo nijaký efekt predovšetkým na faunu, tolerujúcu urbánne prostredie. V zastavanom území sa zámery návrhu územného plánu napriek širokej škále návrhov prakticky nedotknú; chránená fauna (predovšetkým avifauna a netopiere) tolerujúca a využívajúca urbánne prostredie, je schopná sa v súvislosti s ľudskými aktivitami premiestňovať a primerane na ne reagovať. Tu je potrebné konkrétne realizáciu aktivít plánovať tak, aby neboli podstatne narušené niektoré cykly, ako napr. hniezdenie a výchova mláďat. Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako nepriame, sekundárne a krátkodobé.

Mimo zastavaného územia obce: Výstavba rodinných domov a iných objektov na nových stavebných plochách a s touto výstavbou súvisiace rozširovanie verejného vodovodu, rozširovanie splaškovej kanalizácie, rozširovanie plynofikácie, realizácia úprav súvisiacich s odvádzaním dažďových vôd.

Všeobecne vyčlenenie nových plôch na výstavbu mimo zastavaného územia obce zapríčini u pohyblivých jedincov fauny postupné alebo okamžité opustenie plochy pri konkrétnych stavebných aktivitách, ohrozujúcich ich životný priestor, resp. teritórium. Vplyvy týchto aktivít a činností nebudú podstatné, budú mať len mierny efekt, pretože na plochách plánovaných na výstavbu sa chránené druhy živočíchov takmer nevyskytujú (s výnimkou niektorých druhov vtákov a hmyzu, ktoré areál aj tak opustia). Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako nepriame, sekundárne a krátkodobé.

V súvislosti so zámermi, ktoré budú umiestňované v tesnej blízkosti sprievodnej vegetácie Laborca, predovšetkým budovanie protipovodňových hrádzi, môže ich realizáciou (najmä v etape výstavby) dochádzať k vyrušovaniu avifauny, predovšetkým v reprodukčnom (hniezdom) období, a tiež bobra vodného a vydry riečnej počas pobytu v tangovanom úseku a v čase výchovy mláďat. Eliminácia týchto negatívnych vplyvov bude spočívať vo vhodnom načasovaní stavebných aktivít mimo obdobia hniezdenia

a výchovy mláďat. Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako priame, sekundárne a krátkodobé (v závislosti od druhu a veľkosti populácie niektorých druhov).

Podobne bude potrebné pre realizáciu vhodne načasovať stavebné aktivity (predovšetkým pri používaní motorovej techniky) súvisiace s výstavbou poldrov a prehrádzok na menších vodných tokoch a s výstavbou cyklotrás (bez výnimky, či sa plánujú v lesnom prostredí, v kontakte s ním alebo v prostredí lúčnych spoločenstiev, okrem zastavaného územia obce jej celý kataster je súčasťou chráneného vtáčieho územia). Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako priame, nepriame, sekundárne a krátkodobé.

V súvislosti s hĺbkovými výkopovými prácami pri stavbách objektov v blízkosti sprievodnej vegetácie (brehových porastov) Laborca alebo v blízkosti lesa v období marec – apríl môže dochádzať v čase reprodukčnej migrácie obojživelníkov k vodám k padaniu obojživelníkov (najmä chránených ropúch a skokanov) do základových jám, ktoré pôsobia ako pasce bez možnosti ich opustenia. Tu bude potrebné organizovať opatrenia na ich zber a záchranu. Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako priame, sekundárne a krátkodobé (v závislosti od druhu a veľkosti populácie).

V prípade ohrozenia niektorého druhu štátna ochrana prírody môže obmedziť na určitú dobu pohyb po cyklotrase alebo turistickom chodníku.

Migračné trasy nadregionálnej, regionálnej a miestnej úrovne terestrických, vodných a na vodu naviazaných živočíchov (za potravou, za rozmnožovaním) nie sú plánovanými zámermi podstatne narušené, s výnimkou pomiestnych a dočasných zásahov do líniových hydricko-terestrických biokoridorov v súvislosti s úpravami v častiach tokov. Výlučne terestrické biokoridory, ktoré využívajú predovšetkým cicavce (vysoká zver, šelmy) nebudú dotknuté, pretože definovanie takého biokoridoru nie je viazané na úzky koridor, ale naopak, na relatívne široký priestor; to sa týka aj avifauny. V riešenom území súčasťou takého biokoridoru – migračnej trasy je lesno-lúčny komplex západnej časti riešeného katastra. Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako nepriame, sekundárne a krátkodobé alebo dočasné.

Migrácia, resp. odovzdávanie genetických informácií limnických (vodných) živočíchov sa v riešenom území deje výlučne vo vodnom prostredí, ktoré predstavuje médium hydrickej časti hydricko-terestrických biokoridorov. Na niektorých miestnych vodných tokoch územný plán o.i. navrhuje vodozádržné systémy – prehrádzky; ide o pozitívny prvok, z hľadiska migrácie vodných živočíchov nesmú však tieto stavby na tokoch pôsobiť ako neprekonateľné migračné bariéry. Predpokladané vplyvy je možné vyhodnotiť ako nepriame, sekundárne a krátkodobé alebo dočasné v prípade, ak stavby a činnosti nebudú mať bariérový efekt. Ak sa vodozádržné stavby stanú bariérami, negatívne vplyvy budú vyhodnotené ako priame, kumulatívne a dlhodobé.

Predpokladané vplyvy zámerov prezentovaných v návrhu ÚPN na flóru:

Poznámka: Pod pojmom „flóra“ sa jedná o chránené druhy rastlín, t.j. o druhy európskeho a národného významu a ich biotopy.

Z údajov územne príslušnej odbornej organizácie štátnej ochrany prírody nie sú v riešenom katastri významné druhy rastlín evidované.

Predpokladané vplyvy zámerov prezentovaných v návrhu ÚPN na biotopy:

Poznámka: Pod pojmom „biotopy“ sa jedná o biotopy európskeho a národného významu.

V katastri Koškoviec sa jedná o reálne existujúce biotopy národného významu: Lk7 Psiarkové aluviálne lúky (nezmapované), Br1 Štrkové lavice bez vegetácie, Ls2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské a biotopy európskeho významu: Ls5.1, 9130 Bukové a jedľovobukové kvetnaté lesy; Ls1.1, 91E0* Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy – prioritný biotop, Ls1.1, Lk1, 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky a Lk5, 6430 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (podrobné informácie o biotopoch sú uvedené vyššie v kap. C.II.6).

Zámery návrhu územného plánu do uvedených biotopov nevstupujú s výnimkou plánovania (zatiaľ nekonkrétneho) prípadných úprav a prípadného budovania siete značkových turistických trás, cyklistických cestičiek v západnej i vo východnej časti riešeného katastra, predovšetkým v biotope európskeho významu Ls 5.1, 9130, s využitím aj najmä existujúcich účelových ciest.

V súvislosti aj so skutočnosťou, že priestory sú súčasťou chráneného vtáčieho územia, bude potrebné realizovať tieto zámery v dobe mimo hniezdenia avifauny a spôsobom, ktorý bude pre konkrétny biotop a CHVÚ ekologicky prijateľný.

Vplyvy budú nepriame, synergické a dočasné, ale v konkrétnych prípadoch aj priame (v súvislosti s hniezdením vyrušovateľných druhov avifauny).

8. Vplyvy na krajinu – štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny

Málo výrazné vplyvy na štruktúru (s tým súvisiace využívanie krajiny) a scenériu krajiny bude mať situovanie a výstavba navrhovaných nových plôch, určených pre výstavbu rodinných domov a bytov v okrajových častiach sídla.

Obraz krajiny sa čiastočne zmení aj líniovými nadzemnými VN prípojkami k novým plochám bytovej zástavby.

Prírodné dominanty pohľadovo nebudú potlačené.

Vplyvy na krajinu je možné vyhodnotiť ako priame a trvalé, prípadne dlhodobé.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability

V katastrálnom území obce Koškovce nie je vyhlásené, ani projektované chránené územie prírody národnej siete.

Z dôvodov ochrany niektorých typov biotopov a druhov európskeho významu (t.z. chránených druhov) je v návrhu územného plánu akceptované Územie európskeho významu Stredný tok Laborca (kód SKUEV0895) a Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina (kód SKCHVU011), ktoré podstatne a určujúco zasahujú do riešeného katastra.

Tieto územia siete Natura 2000 jednoznačne korešpondujú s biotopmi európskeho významu, podrobne popísanými v kap. C.III/7.

Návrh územného plánu obce Koškovce je koncipovaný tak, že zámery v ňom navrhované podstatným spôsobom nezasahujú do integrity Chráneného vtáčieho územia Laborecká vrchovina, vôbec nie do integrity Územia európskeho významu Stredný tok Laborca. V chránenom vtáčom území zásahy sú identické s vplyvmi na biotopy i na prvky územného systému ekologickej stability (pozri vyššie).

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská

Negatívne vplyvy na kultúrne a historické pamiatky sa z hľadiska návrhu územného plánu neočakávajú, územný plán tento fenomén v obci potvrdzuje a rešpektuje. To sa týka aj známych a reálne predpokladaných archeologických nálezísk. Nové archeologické lokality môžu byť objavené počas výstavby objektov vyplývajúcich so zámerov návrhu ÚPN.

11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality nie sú v tejto správe hodnotené z dôvodu ich absencie v riešenom území.

12. Iné vplyvy

Iné vplyvy navrhovaných činností a stavieb podľa ÚPN neboli v rozsahu tohto hodnotenia identifikované.

13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Dokumentácia ÚPN obce Koškovce je vypracovaná o.i. v súlade s § 2 ods.1 písm.g) zákona č. 50/1976 Zb. (stavebný zákon), ktorý ustanovuje, že územné plánovanie „určuje zásady využívania prírodných zdrojov, podmienok územia a celého životného prostredia, aby sa činnosťami v ňom neprekročilo únosné zaťaženie územia, aby sa vytvárala a udržiavala ekologická stabilita krajiny“.

Predpokladá sa, že činnosti a stavby podľa návrhu územného plánu budú mať určitý vplyv na životné prostredie (v závislosti od charakteru aktivít a stavieb a ich umiestnenia v krajine). Je však potrebné skonštatovať, že takmer nijaký z týchto vplyvov nie je možné v tomto štádiu vyhodnotiť ako vplyv významnej intenzity. Výnimkou však za určitých okolností môžu byť zámery územného plánu v kontakte s tokom Laborca (ÚEV, významný prvok ÚSES, európsky významný biotop), kde pri výstavbe, úprave areálov a prevádzke objektov môže v extrémnom prípade dôjsť k ohrozeniu, degradácii alebo znehodnoteniu častí sprievodnej vegetácie toku; táto konštatácia sa však netýka priamo návrhu územného plánu, ale následnej realizácie a využívania!

Územný plán navrhuje aj realizáciu takých činností, ktoré samostatne v štádiu prípravy, zisťovacieho konania alebo povinného hodnotenia podliehajú posúdeniu podľa zákona EIA. Až na základe poznania podrobnejšieho riešenia v územnom pláne navrhovaných stavieb a činností, budú môcť byť v procese

posudzovania konkrétnych činností a stavieb identifikované možné negatívne vplyvy a špecifikované konkrétne opatrenia na zmiernenie ich vplyvov na prírodu a životné prostredie vôbec.

Regulácia činností a stavieb realizovaných v budúcnosti podľa návrhu územného plánu obce Koškovce tak, aby sa zabezpečila minimalizácia negatívnych vplyvov na životné prostredie, musí byť podložená dodržaním ustanovení právnych predpisov, aktuálne uplatňujúcich sa v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia, to znamená aktuálnych právnych predpisov na úsekoch ochrany prírody a krajiny, ochrany ovzdušia, ochrany vôd, ochrany pôdneho fondu, odpadového hospodárstva, hluku, starostlivosti o pamiatky, prioritne na úseku ochrany zdravia obyvateľstva a v neposlednom rade právneho predpisu na úseku posudzovania vplyvu na životné prostredie.

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

Opatrenia zamerané na elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov činností a stavieb podľa návrhu územného plánu obce Koškovce sú súčasťou záväzných regulatívov územného plánu, vrátane vymedzenia verejnoprospešných stavieb.

Z pohľadu posúdenia vplyvov na životné prostredie je možné tieto opatrenia považovať za dostatočné, pozornosť je predovšetkým potrebné venovať požiadavkám, vyplývajúcim zo stanovísk k oznámeniu o strategickom dokumente, zakomponovaným „v rozsahu hodnotenia“.

Konkrétne stanovené preventívne, eliminačné a kompenzačné opatrenia na minimalizáciu vplyvov činností a stavieb podľa návrhu územného plánu obce Koškovce na životné prostredie budú vymedzené – špecifikované vo vyjadreniach, stanoviskách, rozhodnutiach, povoleniach a súhlasoch dotknutých orgánov štátnej správy, verejnej správy a dotknutých subjektov, vydávaných v súlade s aktuálnymi právnymi predpismi zákonodarcu alebo rezortov a v odbornom posudku k návrhu strategického dokumentu podľa zákona č.24/2006 Z.z.

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

V dokumente Rozsah hodnotenia, ktorý vydal Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie v Humennom 31. augusta 2022, sa pre ďalšie hodnotenie vplyvu návrhu strategického dokumentu „Územný plán obce Koškovce“ neurčujú varianty.

Z toho hľadiska je „porovnanie variantov“ bezpredmetné.

V porovnaní s tzv. nulovým variantom je predložený strategický dokument „Územný plán obce Koškovce“ v etape návrhu jednoznačne výhodnejší a progresívny vo všetkých oblastiach, ktoré aktuálne územno-plánovacia dokumentácia rieši. Nulový variant predstavuje súčasný stav využívania riešeného územia v rozsahu jeho aktuálne zastavaného územia a plôch mimo zastavaného územia.

Navrhovaný územný plán je výhodnejší, pretože rieši existujúce alebo potenciálne environmentálne problémy s cieľom eliminovať negatívne vplyvy na životné prostredie obce, vrátane jej obyvateľov a ich zdravia. Vytvára tiež podmienky na zlepšenie ekonomického postavenia obce, sociálno-ekonomického postavenia jej obyvateľov a environmentálnej problematiky.

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia

Ako hlavné kritérium pri hodnotení sú predpokladané vplyvy navrhovaného územného plánu na životné prostredie a odhad ich významnosti v kapitole III. tejto správy o hodnotení, na základe poznania krajiny a bioty riešeného územia.

V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie sa vychádzalo zo známych publikovaných informácií o území (vrátane environmentálnych dokumentácií súvisiacich s problematikou obce), z konzultácií s odbornými organizáciami (napr. územne príslušnou odbornou organizáciou ochrany prírody – Správo CHKO Východné Karpaty v Medzilaborciach), ako i z limitov určených všeobecne záväznými právnymi predpismi a z poznania prírodných daností riešeného územia spracovateľom správy o hodnotení.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracovávaní správy o hodnotení

Nedostatky pri vypracovávaní správy vychádzajú zo skutočnosti, že pre obec Koškovce nie sú známe relevantné konkrétne údaje, charakterizujúce merateľný stav niektorých zložiek životného prostredia

a faktorov ovplyvňujúcich životné prostredie (napr. územne konkrétne údaje z meraní o kvalite a stave ovzdušia, povrchových a podzemných vôd a pôdneho horizontu).

Neurčitosti môžu vyplývať i zo skutočnosti, že na základe návrhov územného plánu nie je pochopiteľne možné určiť, o aké konkrétne spôsoby a metódy realizácie činností sa bude jednať v rámci navrhovaných funkčných plôch. Nie sú a nemôžu byť k dispozícii detailné technické údaje, tie sa budú riešiť na úrovni konkrétnej predprojektovej a projektovej prípravy stavby, resp. činnosti.

VIII. Všeobecné záverečné zhrnutie

Obec Koškovce nemá v súčasnosti pre ďalší rozvoj aktuálnu územno-plánovaciú dokumentáciu, disponuje územným plánom z roku 2000, ktorý bol aktualizovaný zmenami a doplnkami v roku 2002.

Dôvodom obstarávania nového územného plánu obce je skutočnosť, že tento územný plán je už po obsahovej stránke vyčerpaný a neposkytuje dostatočný podklad pre riadenie rozvoja obce.

V súčasnej dobe je platný aktualizovaný ÚPN Prešovského samosprávneho kraja, v súlade s ktorým je potrebné vypracovať nový územný plán obce.

Návrh územného plánu obce Koškovce je vypracovaný v súlade s nadradenými koncepciami starostlivosti o životné prostredie, nadradenými územno-plánovacími dokumentáciami, primerane rieši problematiku obyvateľstva a jeho zdravia, rieši návrhy na odstránenie environmentálnych problémov, rešpektuje historický charakter obce a historické a kultúrne pamiatky a potenciálne archeologické náleziská a lokality, územný systém ekologickej stability a chránené územia.

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ateliér URBEKO s.r.o., Konštantínova 3, 080 01 Prešov

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Bezák, V, et al., 2004: Tektonická mapa Slovenskej republiky 1 : 500 000. GÚDŠ Bratislava.
- Gúgh, J, Trnka, A., Karaska, D., Ridzoň, J., 2015: Zásady ochrany európsky významných druhov vtákov a ich biotopov. Štátna ochrana prírody SR Banská Bystrica.
- Karaska, D., Trnka, A., Krištín, A., Ridzoň, J., 2015: Chránené vtáacie územia Slovenska. Štátna ochrana prírody SR Banská Bystrica.
- Kol., 2002: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 1.vyd. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica.
- Kol., 1994: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Humenné. SAŽP, pobočka Košice.
- Kol., 2019: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Humenné, Esprit s.r.o. Banká Štiavnica.
- Miklós, L., Izakovičová, Z. et al, 2006: Atlas reprezentatívnych geoekosystémov Slovenska. SAV, MŽP SR a MŠ SR Bratislava.
- Stanová, V., Valachovič, M., (eds.) 2002: Katalóg biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava.
- Žec, B., 2006: Geologická mapa Nízkych Beskyd – stredná časť. GÚDŠ Bratislava.

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

V Koškovciach

.....

Starosta obce Koškovce